ARBEIDSPROGRAM

FOR EØS-SAKER

2007

Forord

Rådets og Kommisjonens arbeidsprogrammer gir oversikt over hvilke saker EU prioriterer. De er viktige styringsdokumenter for EU, og har stor betydning for Norge selv om vi ikke deltar i beslutningsprosessen i Rådet og Parlamentet. I januar 2007 ble det for første gang utarbeidet et 18 måneders program for Rådsformannskapet som skal gjelde fra januar 2007 til juni 2008. Dette omfatter formannskapsperiodene til Tyskland, Portugal og Slovenia og er et ledd i å skape en bedre kontinuitet i overgangen mellom formannskapsperiodene. Portugal tok over formannskapet etter Tyskland 1. juli og har nylig lagt frem sine prioriteringer for andre halvår av 2007. Her redegjøres det for planlagt fremdrift og nye forslag. Det gis også en foreløpig oversikt over hvilke saker som skal behandles på de ulike rådsmøtene. Disse dokumentene er viktige referanser for Norges arbeid med EØS-saker.

Det norske arbeidsprogrammet for EØS-saker er utarbeidet i lys av EUs ulike arbeidsprogram og prioriteringer og inkluderer i tillegg saker som Norge ønsker å sette særlig fokus på Programmet er ikke en uttømmende liste over alle aktuelle EØS-saker, men gir en oversikt over saker det er viktig for Norge å følge opp. De enkelte departementene har foretatt en vurdering av hvilke saker som er viktige innenfor ulike sektorer og som man ønsker å rette oppmerksomhet mot fra norsk side. Alle saker kan ikke prioriteres like høyt til enhver tid, men må avpasses etter den aktuelle dagsorden. Saker som klima og energi er for tiden særlig høyt prioriterte områder både i EU og i Norge. Deltakelse i nye programmer gjennom EØS-avtalen, som det sjuende rammeprogram for forskning, rammeprogrammet for konkurranseevne og innovasjon, handlingsprogrammet for livslang læring, Media 2007 og Kultur 2007 er også sentrale saker. I tillegg følges arbeidet nøye opp i forhold til forslag til nye og vedtatte rettsakter, eksempelvis kan EUs matlov, pasientmobilitet og helsetjenester, indre jernbanemarked og postregelverket nevnes. Arbeidsprogrammet omtaler også viktige nye meldinger fra Kommisjonen i form av grønn- og hvitbøker.

Programmet kommer i tillegg til de enkelte departementenes Europa-strategier som skal identifisere et større spekter av saker innenfor de enkelte fagområdene.
I utenrikskomiteens innstilling til Stortinget om gjennomføring av europapolitikken (Innst.S.nr.115 for 2006-2007), fremheves viktigheten av arbeidsprogrammet og betydningen av at de politisk prioriterte sakene vektlegges. Dette arbeidet er viktig for å overholde forpliktelser, samtidig som det bidrar til å fange opp nye initiativer og potensielt viktige politiske saker på et tidlig stadium.

Arbeidsprogrammet vil gi en nødvendig oversikt over saker som følges med interesse i Norge, og hvor den offentlige debatten i enkelte EU-land er av interesse for norske myndigheter.

Dokumentet vil bli oppdatert jevnlig.

Avdeling for Europa og handel, UD

26. juni 2007

Innhold

Ssktorovergripende prosesser 5

Reformtraktaten (tidligere forfatningstraktaten) ..... Error! Bookmark not defined.
EUs langtidsbudsjett (2007-2013) 5
Lisboastrategien 5
EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon 6
Maritim politikk 7
Regionalpolitikk 7
Regional statsstøtte 7

Forskning, utdanning, likestilling og ungdom 8

Det 7. rammeprogram for forskning 8
Nytt utdanningsprogram for livslang læring 9
Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring 10
Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner 10
Familie og likestillingspolitikk med vekt på demografiske endringer og kvinners rolle i økonomien og arbeidslivet. 11
Nytt ungdomsprogram, "Aktiv Ungdom" 11

Videreutvikling av det indre marked 11

"Better regulation" og lovforenkling 11
Fritt varebytte 12
Forslag til nytt regelverk om fritt varebytte - Revideringen av ny metode 12
Kommisjonsforslag om forhåndsvarsling før tollklarering 12
Handel med landbruksvarer 13
Forbud mot handel med selprodukter i EU 13
EUs matlov 14
Regelverk om hygiene og kontroll av næringsmidler 14
Regelverk om genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer 14
Forordning om tilsetting av vitaminer, mineraler og visse andre stoffer til næringsmidler 15
Forordning om ernærings- og helsepåstander for næringsmidler 15
GMO i såvarer – regler om merking og dyrking 15
Fiskehelsedirektivet 16
Dyrevelferd 16
Dyrehelse 17
Nytt lovverk om dyrevelferd – dyrehelse 17
Regelverk om markedsføring av plantevernmidler 18
Økologi 18
Offentlige innkjøp 18
Revisjon av håndhevingsdirektivene 18
Offentlig støtte 19
Nye retningslinjer for miljøstøtte 19
Fri bevegelighet av tjenester 19
Tjenestedirektivet 19
Direktiv om betalingstjenester 20
Lufthavnavgifter 21
Luftfartsforhandlinger mellom EU og tredjeland 21
Revisjon av regelverket om det indre luftfartsmarked 22
Effektivitet og samtrafikkevne i europeisk lufttrafikktjeneste 22
Utvikling av et indre jernbanemarked 22
Eurovignett-direktivet 23
Elektroniske betalingssystem (EFC-direktivet) 23
Kommisjonens 3. sjøsikkerhetspakke 24
Endring av gjeldende regler om etablering av et maritimt trafikkovervåknings- og informasjonssystem 24
Forslag til endringsdirektiv om havnestatskontroll 25
Datalagringsdirektivet 25
Revisjon av EU-regelverket på postområdet 26
Revisjon av ekompakken 26

Revidert forslag til nytt forbrukerkredittdirektiv 27
Forbrukerpolitikk 27
EUs arbeid med europeisk kontraktsrett og revisjon av forbrukerdirektiver 27
Strategiprogram og nytt handlingsprogram for forbrukerpolitikk for perioden 2007-2013 28
Arbeids- Helse- og sosialpolitikk 28
Fri bevegelighet av personer 28
Arbeidstidsdirektivet 28
Kommisjonens arbeid med en grønnbok om modernisering av arbeidsretten 29
EUs nye helsestrategi 30
Alkoholpolitisk strategi 30
Ernæring, fysisk aktivitet og helse – grønnbok og "plattform" 31
Pasientmobilitet og helsetjenester i EU 31
Legemiddelpakken 32
Kultur og media 33
Kulturprogrammet 33
Mediaprogrammet 33
Forslag til nytt direktiv om TV-virksomhet 33
Miljø og bærekraftig utvikling 34
Klimapolitikken 34
Kvotehandelsdirektivet 35
EUs nye kjemikalielovgivning (REACH) 35
Kvikksølvstrategien 36
Strategi for luftforurensninger 37
EUs marine strategi og forslag til havstrategidirektiv 37
Strategi for bærekraftig utvikling 38
Energi 38
Energipolitikk for Europa – "energipakken" 38
Utvikling av det indre el- og gassmarkedet 39
"Energy Community" 39
Markedsadgang og ressurssamarbeid innen fiskerisektoren 40
Markedsadgang innen fiskerisektoren 40
Samarbeid om ressursforvaltning 40

Reformtraktaten (tidligere forfatningstraktaten)
På EU-toppmøtet 21.-23. juni 2007 ble stats- og regjeringssjefene enige om det politiske hovedinnholdet i en ny "reformtraktat" (RT) til erstatning for forfatningstraktaten (FT). Det legges opp til at RT blir en endringstraktat hvis bestemmelser innarbeides i Maastricht-traktaten og Roma-traktaten. RT vil, i likhet med FT, ha som formål bl.a. å forenkle og effektivisere beslutningsprosessene i EU i lys av utvidelsen. Anslagsvis er 90 % av substansen i FT beholdt.

Medlemslandene vil 23. juli 2007 gjennom en regjeringskonferanse (IGC) starte detalj-gjennomgangen og utarbeiding av en full traktattekst − på grunnlag av det mandat som toppmøtet ble enig om. Målet er at IGC skal være avsluttet til toppmøtet i Lisboa 18.-19. oktober 2007, med etterfølgende undertegning av RT på toppmøtet i Brussel 13.-14. desember 2007. Ratifiseringen av RT skal så etter planen være sluttført før valgene til Europa-parlamentet i juni 2009.

Måten EU utvikler seg på og virker på, herunder endringer i EUs traktatverk, er viktig for Norge. EUs utvikling vil også kunne virke inn på norsk Europa-debatt.

Hovedansvarlig departement: Utenriksdepartementet/det enkelte departement innenfor sitt fagområde.

EUs langtidsbudsjett (2007-2013)
Det ble oppnådd enighet blant EUs stats- og regjeringssjefer om EUs langtidsbudsjett på toppmøtet i desember 2005 med en ramme på 1,05 % av medlemslandenes samlede BNI for perioden. I april 2006 ble det oppnådd politisk enighet mellom Rådet, Parlamentet og Kommisjonen om en interinstitusjonell avtale som innebærer justeringer i forhold til resultatet fra toppmøtet. Langtidsbudsjettet har en samlet ramme på € 864 mrd. (2004-priser). I tillegg kommer enkelte poster som holdes utenfor rammen. Kommisjonen skal i 2008-2009 avgi en rapport om gjennomgangen av EUs budsjett. Spesielt nevnt er EUs felles landbrukspolitikk (CAP) og den britiske rabatten.

Norges deltakelse i EU-programmer blir berørt i form av utgifter over deltakende departementers budsjett. Det må koordineres på norsk side i forhold til statsbudsjettet. Det er vedtatt "vekstbudsjetter" for de EU-programmene hvor Norge vil delta i for perioden 2007-2013 . Selv om størrelsen av veksten ikke vil være den samme for alle programmer, blir det viktig å drøfte så tidlig som mulig hvordan dette skal innarbeides i den norske budsjettplanleggingen. Dette gjelder spesielt for 2008-budsjettet, da effekten av det nye langtidsbudsjettet vil bli spesielt merkbar. Kontingenten for Norges EØS-programdeltakelse for 2006 var ca 125 millioner euro. I perioden 2007-2013 vil den årlige norske kontingenten i gjennomsnitt ligge på ca. 210 millioner euro, fra 130 millioner euro i 2007 til ca. 290 millioner euro i 2013. EØS/EFTA-statenes bidrag beregnes ut fra deres BNP og uttrykkes i prosent av EUs programbudsjett, den såkalte "proporsjonalitetsfaktoren" for EØS/EFTA-landene. For 2007 er faktoren satt til 2,28%, mot 2,06% for 2006. Økningen skyldes relativt større økning i BNP-tallene for EØS/EFTA-landene i forhold til EUs medlemsland.

Hovedansvarlig departement: Utenriksdepartementet/ det enkelte departement innenfor sitt fagområde.

Lisboastrategien
Toppmøtet i Lisboa i 2000 vedtok et mål om at EU skulle bli den mest konkurransedyktige kunnskapsbaserte økonomien i verden innen 2010. I arbeidet med strategien legger EU vekt på at politikken for vekst og sysselsetting på den ene siden og miljø- og sosialpolitikken på den andre skal fungere gjensidig forsterkende.

Lisboa-strategien omfatter både regelverk og tiltak på fellesskapsnivå i EU og medlemslandenes politikk for sysselsetting og vekst. En evaluering høsten 2004 konkluderte med at strategien ikke var realistisk i sin opprinnelige form. Konkrete endringer i strategien i form av 24 integrerte retningslinjer for vekst og sysselsetting ble vedtatt våren 2005. Medlemsstatene har forpliktet seg til å rapportere om sin oppfølging av disse retningslinjene til Kommisjonen. For å påvirke medlemslandenes politikk i samsvar med retningslinjene har Kommisjonen nedsatt et team for hvert land som er i kontinuerlig dialog med medlemslandets myndigheter. Kommisjonen har også en egen handlingsplan for tiltak på fellesskapsnivå som skal videreutvikle det indre marked og rammeprogrammene for forskning og utvikling i henhold til Lisboa-strategiens mål.

I 2005 utarbeidet alle medlemslandene for første gang nasjonale reformprogrammer basert på de 24 retningslinjene. I første omgang inneholder programmene tiltak for perioden 2005-2008. Kommisjonen ga en evaluering av programmene i februar 2006. I oktober 2006 presenterte landene sine første rapporter om

oppfølgingen av de nasjonale reformprogrammene, blant annet basert på Kommisjonens tilbakemeldinger. Kommisjonens årlige rapport til vårtoppmøtet gjengir Kommisjonens vurderinger av hvert lands oppfølging.

Norge deltar i flere av EUs programmer som er sentrale for gjennomføringen av Lisboa-strategien. Eksempler er det 7. rammeprogrammet for forskning og programmet for konkurranseevne og innovasjon – CIP (se nedenfor), samt det åpne koordinerende arbeidet på utdanningsområdet. Regjeringen la i midten av februar 2007 frem en rapport om norsk økonomi og politikk i relasjon til Lisboa-strategien ("EUs Lisboa-strategi i et norsk perspektiv"), den femte i rekken.

Rapporten gir en oversikt over norsk politikk på de områdene som Lisboa-strategien omfatter, og dekker således de 24 integrerte retningslinjene. Rapporten gir også en sammenligning av Norge og EU-landene for de 14 strukturindikatorene EU legger til grunn for å måle fremgangen i arbeidet med Lisboa-strategien. Norge kommer godt ut av sammenligningen. Bl.a. gjør Norge det bra på en del indikatorer som måler velferd og ressursutnyttelse. Men rapporten identifiserer også et norsk forbedringspotensial. For å øke omstillingsevnen vår må det legges til rette for en effektiv utnyttelse av ressursene. Vi må bli flinkere til å skape noe nytt. Vi bør i denne sammenheng særlig arbeide for å øke innsatsen innenfor forskning og utdanning

I rapporten drøftes dessuten ulike aktuelle problemstillinger, som for eksempel betydningen av utviklingen i Kina og India, samt perspektiver på en nordisk modell. I EU er det nå sterk fokus på den såkalte nordiske modell som skaper vekst, sysselsetting og sosial trygghet gjennom omstilling kombinert med en sterk stat og en sterk fagbevegelse. Kommisjonen arbeider med å utvikle mest mulig felles europeiske retningslinjer under stikkordet "flexicurity".

Betydning for Norge: Det er blant annet gjennom vekst hos våre viktigste handelspartnere at vi selv kan øke vår eksport og våre inntekter. Gjennom økonomisk fremgang og økt sysselsetting i Europa vil vi oppleve økt vekst også i Norge. Det vil derfor være meget viktig for Norge at EU lykkes i gjennomføringen av Lisboa-strategien. For Norge representerer EØS-området et verdifellesskap og samtidig et fellesskap for verdiskapning.

Norsk holdning: Det er viktig å peke på at norsk politikk må bygge på norske forutsetninger. Men på mange områder – forskning og utvikling er bare ett eksempel – deler vi mange av de samme utfordringene som landene i EU. Norge bør følge EUs og medlemslandenes politikk der dette gagner norsk verdiskaping. Økt fokus på økonomisk vekst, sysselsetting og ny teknologi er nødvendig for å sikre økonomisk utvikling, sosial utjevning og en bærekraftig miljøpolitikk.

Oppfølging overfor EU: Rapporten, "EUs Lisboa-strategi i et norsk perspektiv", er distribuert bredt, også til Kommisjonen. Vi vil fortsette å følge arbeidet i Kommisjonen og i medlemslandene.

Hovedansvarlig departement: Nærings- og handelsdepartementet

EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon

CIP (Competitiveness and Innovation Programme) ble vedtatt av Parlamentet og ministerrådet 24. oktober 2006. Programmet samler og viderefører en rekke tidligere aktiviteter med økt konkurranseevne og innovasjon i Europa som formål. Norge har deltatt i flere av disse: EUs flerårige program for næringsliv og entreprenørskap (MAP), informasjonsnettverket Innovation Relay Centre (IRC), Research and Innovation (R&I) i EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologiutvikling, eContentPlus, Monitoring of eEurope (Modinis), Deploying Transeuropean eServices for all (eTEN), og Intelligent Energy Europe (IEE). Programperioden for CIP er 2007-2013.

Betydning for Norge: Deltakelse i CIP vil være et ledd i regjeringens satsing på å legge til rette for innovasjon og økt konkurranseevne i norsk næringsliv. Gjennom CIP vil norske bedrifter få bedre tilgang til markeder og samarbeidsprosjekter i Europa, og muligheter for økt tilførsel av kapital. Deltakelse i CIP vil supplere og gi merverdi til vår deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling.

Norges holdning: Norge ser positivt på europeisk samarbeid om økt konkurranseevne og innovasjon. Vekst og velferd i Norge er nært knyttet til utviklingen i Europa, og Norge deler mange næringspolitiske målsettinger og utfordringer med EU, slik de kommer til uttrykk i CIP.

Oppfølging overfor EU: Norge vil følge implementeringen av CIP gjennom deltakelse i tre styringskomiteer. Norge vil også utnevne eksperter til ulike arbeidsgrupper.

Hovedansvarlig departement: Nærings- og handelsdepartementet, sammen med Olje- og energidepartementet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Maritim politikk

Kommisjonen lanserte 7. juni 2006 en grønnbok om en helhetlig maritim politikk for EU. Grønnboken danner grunnlaget for en konsultasjonsprosess som vil løpe fram til 30.juni 2007. Initiativet, som er knyttet til målene i Lisboa-strategien, favner vidt - fra økonomisk vekst, konkurranseevne og sysselsetting, til miljøvern og sikkerhet i tilknytning til EUs havområder.

Betydning for Norge: EUs maritime politikk har mange tilknytningspunkter med vår nordområdepolitikk, og berører sentrale norske interesser, både innenfor og utenfor rammen av EØS-avtalen: skipsfart/kystfart, fiskeri/fangst, petroleums- og gassvirksomhet, kystadministrasjon, miljø/forurensning, havrett, forskning, turisme og regional utvikling.

Norsk holdning: Norge er positiv til Kommisjonens initiativ til en sektorovergripende politikk som ser samlet på de enkelte områder innenfor den maritime og marine sfære.

Oppfølging overfor EU: Norge bidrar med en nasjonal ekspert i sekretariatet til kommissær Borg (DG fiskeri og maritime saker). Et norsk innspill til konsultasjonsprosessen i EU er utarbeidet i samarbeid med de relevante departementer og i samråd med representanter for næringsorganisasjoner, akademia og det sivile samfunn. Innspillet ble overlevert Kommisjonen 2. april 2007.

Hovedansvarlig departement: Utenriksdepartementet, i samarbeid med andre berørte departementer.

Regionalpolitikk

I den nye strukturfondsperioden for 2007-2013 er EUs territorielle samarbeid blitt videreført som et eget målprogram. I stortingsmeldingene om distrikts- og regionalpolitikken og meldingen om europapolitikken har vi signalisert fortsatt norsk deltakelse i det europeiske territorielle samarbeidet. Norge har deltatt i dette samarbeidet (Interreg) siden 1996. Deltakelsen er imidlertid ikke en del av EØS-avtalen.

Betydning for Norge: Regionalpolitikk er et område hvor det internasjonale elementet er helt sentralt. Internasjonale avtaler, som for eksempel EØS-avtalen, setter rammer som nasjonal regionalpolitikk må holde seg innenfor. Internasjonalt samarbeid gjennom bl.a. Interreg, kan ofte være en god tilnærming til regionalpolitiske utfordringer hvor læring, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling, nettverksbygging og politikkutvikling er en stadig viktigere del av den faglige utfordringen.

Norsk holdning: Interreg-programmene er i dag godt kjent. Det er en vesentlig del av det regionale utviklingsarbeidet, og kan sees på som en modernisering av norsk regionalpolitikk i forhold til arbeidsmåter, samarbeid, partnerskap og langsiktig tekning. Deltakelse skal også være et bidrag til en balansert utvikling av det europeiske kontinent og våre nærområder. Deltakelsen i programmene skal videre fremme en mer helhetlig, koordinert og aktiv norsk europapolitikk.

Oppfølging overfor EU: Norge har deltatt i utformingen av de nye Interreg-programmene. Vi vil aktivt følge opp de nye programmene framover ved blant annet å delta i de relevante styringsorganene og å fremme prosjekter på områder av spesiell interesse for Norge

Hovedansvarlig departement: Kommunal- og regionaldepartementet

Regional statsstøtte

I 2005 vedtok EU nye retningslinjer for regionalstøtte, og disse ble implementert i EØS avtalen våren 2006. Norge hadde deltatt aktivt i prosessen med utarbeidelsen av de nye retningslinjene, spesielt for å sikre muligheten for gjeninnføring av differensiert arbeidsgiveravgift og videreføring av det distriktspolitiske virkeområdet etter samme prinsipper som før. I juli 2006 godtok EFTAs overvåkingsorgan, ESA, en gjeninnføring av ordningen med

differensiert arbeidsgiveravgift fra 1. januar 2007. Samtidig ble et utvidet distriktspolitisk virkeområde for perioden 2007-2013 godkjent av ESA

Betydning for Norge: EUs regelverk har stor betydning for norsk regionalpolitikk, da dette regelverket gjennom EØS-avtalen setter rammer for hvilke tiltak norske myndigheter kan iverksette for å stimulere næringslivet. Den differensierte arbeidsgiveravgiften er et eksempel på betydningen av norsk innsats innen dette feltet for å sikre handlingsrom for det mest effektive distriktspolitiske virkemiddelet vi har.

Norges holdning: Norge deler Kommisjonens mål om mindre og mer treffsikker offentlig støtte til næringslivet. Samtidig er det viktig at Norge kontinuerlig følger prosesser på dette feltet og søker å påvirke utviklingen av regelverk slik at det sikrer et tilstrekkelig handlingsrom for å kunne velge virkemidler som ivaretar regionale utfordringer.

Hovedansvarlig departement: Fornyings – og administrasjonsdepartementet i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet

FORSKNING, UTDANNING, LIKESTILLING OG UNGDOM

Det 7. rammeprogram for forskning

EU vedtok 18. desember 2006 det 7. rammeprogrammet for forskning, teknologisk utvikling og demonstrasjonsaktiviteter (2007-2013). Det totale budsjettet er økt fra 17 mrd. euro (2002-2006) i det 6. rammeprogrammet til ca. 50,5 mrd. euro i det 7. rammeprogrammet.

Betydning for Norge: Norges engasjement i tilknytning til rammeprogrammene er omfattende. Norske forskere deltar i mer enn 820 prosjekter i nettverk under EUs 6. rammeprogram. Programmet representerer 75 prosent av de totale kontingentinnbetalingene for programsamarbeidet under EØS-avtalen, og er det største internasjonale forskningsprogrammet Norge deltar i. Utbetaling til EU vil i 2007 være på om lag 680 mill. kroner, og dekker deltakelse i det 7. rammeprogrammet og deltakelse i prosjekter under det 5. og det 6. rammeprogrammet. Det årlige norske bidraget vil øke gradvis til ca 1,6 mrd. kroner i 2013.

Norsk holdning: Norge er generelt meget positiv til forskningssamarbeidet. Det er stor grad av sammenfall mellom prioriteringene i St.meld. 20 (2004-2005) "Vilje til forskning" og EUs 7. rammeprogram for forskning. Programmet omfatter grunnforskning og næringsrettet forskning og reflekterer prioriterte tematiske områder og teknologier i meldingen. Deltakelse i EUs 7. rammeprogram er en svært viktig internasjonaliseringsarena for norsk forskning og norsk næringsliv, og innebærer muligheter til å forsterke og komplettere nasjonale FoU-satsinger. Det europeiske forskningssamarbeidet er dessuten under betydelig utvikling, og virker inn på de nasjonale FoU-satsingene i Europa. Kunnskapsdepartementet har gjennomført en strategisk prosess for å sikre god norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram, og vil legge frem en egen rapport om dette. Det er dessuten aktuelt å arbeide for å styrke det marine og maritime forskningsinnholdet i det 7. rammeprogrammet, blant annet i samarbeid med EU-land med marine og maritime interesser, og ved deltakelse i teknologiplattformene.

Stortinget gav sin tilslutning til Norges deltakelse i EUs 7. rammeprogram 16. april 2007, jf. St.prp. nr. 48 (2006-2007) og Innst. S. nr. 162 (2006- 2007). Vedtak om innlemmelse i EØS-avtalen ble fattet i EØS-komiteen 15. juni 2007.

Oppfølging overfor EU: Norge vil følge gjennomføringen av det 7. rammeprogrammet gjennom deltakelse i mer enn 18 faste komiteer i tilknytning til rammeprogrammet, EUs rådgivende komité i forskningssaker, CREST samt ulike arbeidsgrupper. I tillegg kommer kontakter på politisk- og embetsnivå med representanter for Kommisjonen, Rådet og Europaparlamentet.

Hovedansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

Det europeiske teknologiinstituttet (EIT)

Kommisjonen la i oktober 2006 frem forslag til opprettelse av Det europeiske teknologiinstituttet (EIT). Instituttet foreslås organisert med en liten administrasjon med tilknyttede "Knowledge and Innovation Communities" (KICs). Det er fremkommet en god del skepsis til forslaget slik det nå foreligger, hovedsakelig knyttet til spørsmålet om dette er det rette svaret på de utfordringer Europa står overfor på dette området og til finansieringen av instituttet. Endelig vedtak er ventet mot slutten av 2007, under det portugisiske EU-formannskapet.

Betydning for Norge: EIT vurderes som EØS-relevant, slik at Norge evt. kan delta. Teknologimiljøer i Norge kan bli formelt knyttet til EIT gjennom deltakelse i de såkalte KICs (se over).

Norges holdning: Dersom EIT etableres, vil det være naturlig at også Norge deltar gjennom EØS-avtalen. Relevante aktører bør holdes informert om status i saken. Det bør også vurderes om Norge skal ta initiativ til eller prioritere spesielle temaer for EITs KICs.

Oppfølging overfor EU: EU-delegasjonen vil følge prosessen og rapportere regelmessig. Eventuelle innspill fra EØS/EFTA-landene vil bli vurdert.

Hovedansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

Nytt utdanningsprogram for livslang læring

Et nytt Program for livslang læring for perioden 2007-2013 ble vedtatt 15. november 2006. Programmet erstatter utdanningsprogrammene Sokrates, Leonardo da Vinci, e-læringsprogrammet som utløp 31. desember 2006, og som Norge har deltatt i gjennom EØS-avtalen. I tillegg innlemmes det tidligere Jean Monnet-programmet, som skal stimulere til utvikling og forskning, kunnskap og refleksjon om europeisk integrasjon, samt ordninger for støtte til utdanningsinstitusjoner og – organisasjoner som fokuserer på områder av felles europeisk interesse. Programmet støtter også aktiviteter som går på tvers av utdanningsområder og nivåer, som språk og IKT, samt informasjonsutveksling, kunnskaps- og politikkutvikling på utdanningsområdet.[1]

Programmet for livslang læring (forkortet LLP) favner alle nivåer i utdanningssystemet - fra barnehage til høyere utdanning og voksenopplæring. Større mobilitet for lærere, elever, lærlinger og studenter og mer samarbeid mellom europeiske utdanningsinstitusjoner på alle nivåer er hovedmål i programmet. Dessuten skal programmet bidra til å oppfylle målene i Lisboaprosessen på utdanningsområdet.

Stortinget gav sin tilslutning til Norges deltakelse i programmet 9. mars 2007, jf. St.prp. nr. 36 (2006-2007) og Innst. S. nr. 130 (2006-2007). Vedtak om innlemmelse i EØS-avtalen ble fattet i EØS-komiteen 15. juni 2007.

Betydning for Norge: Programmet er det største internasjonale utdanningssamarbeidet som tilbys norske institusjoner. Gjennom det vil Norge kunne delta i, og bidra til, den europeiske utviklingen på utdanningsområdet, - gjennom utveksling, nettverksbygging og flernasjonale prosjekter. Deltakelsen i det nye programmet medfører en betydelig budsjettøkning i forhold til tidligere program. LLP har en samlet ramme på 6,97 mrd. euro for de syv årene det varer. For Norges del vil det si omtrent 151 mill. kroner i kontingent i snitt per år (141 mill. kroner i 2007), mot i alt 100 mill. kroner til sammen for programmene som utløp i 2006, pluss midler til nasjonal drift av programmet.

Norsk holdning: Norge er positiv til utdanningssamarbeidet med EU. De tematiske prioriteringene i Kommisjonens forslag samsvarer med norske prioriteringer for utdanningsområdet. Norge er også positiv til at de tidligere utdanningsprogrammene nå er integrert i ett helhetlig rammeverk. LLPs tilknytning til EUs handlingsplan for utdanning og opplæring under Lisboaprosessen, der Norge også deltar i alle sentrale komiteer og arbeidsgrupper, er også viktig. Senter for internasjonalisering av høyere utdanning, SIU, er utpekt til nasjonalt kontor for programmet.

Oppfølging overfor EU: Kunnskapsdepartementet møter i programkomiteen i EU-kommisjonen.

Hovedansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

[1] Den sistnevnte delen, kalt Det tverrgående programmet, omfatter bl.a. utdanningsdatabasen Euridice, studiebesøk for beslutningstakere i utdanningssystemet og støtte til møter, studier og indikatorutvikling i de store politiske prosessene på utdanningsområdet i EU og Europa generelt: Lisboaprosessen, Københavnprosessen og Bolognaprosessen.

Europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring

Norge deltar i arbeidet med å utvikle et overordnet europeisk kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (EQF). Hensikten med EQF er å legge til rette for at de nasjonale kvalifikasjonssystemene skal bli lettere å sammenligne og dermed gi økt mobilitet blant elever, studenter og arbeidstakere. Rammeverket vil omfatte alle utdanningsnivåer og former for læring.

Betydning for Norge: Det er viktig å sikre anerkjennelse av norsk utdanning i EU-landene slik at nordmenn får de samme mulighetene til studier og arbeid som EUs borgere.

Norsk holdning: Norge er positiv til arbeidet med et felles europeisk rammeverk for kvalifikasjoner og deltar i den videre prosessen bl.a. gjennom et nordisk Leonardoprosjekt.

Oppfølging overfor EU: Norge deltok i en konsultasjonsprosess høsten 2005. EU-kommisjonen la 5. september 2006 frem et revidert forslag om å etablere EQF. Forslaget er til behandling i Rådet og Parlamentet i EU. Det er ikke sannsynlig at en felles anbefaling vil foreligge før i november 2007. Norge deltar i EU-kommisjonens EQF Implementation Preparatory Group.

Hovedansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

EU vedtok 7. september 2005 et nytt direktiv om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, direktiv 2005/36/EF. Direktivet erstatter 15 eksisterende direktiver om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner; deriblant tolv sektordirektiver som angår lege, sykepleier, tannlege, veterinær, jordmor, farmasøyt og arkitekt, og de tre generelle direktivene som omfatter øvrige regulerte yrker. Direktivet kommer til anvendelse for alle statsborgere i en EØS-stat, som ønsker å praktisere et regulert yrke i en annen EØS-stat enn hvor de har yrkeskvalifisert seg (hjemstaten/annen EØS oppholdsstat). Direktivet innfører et mer enhetlig, åpent og fleksibelt regime for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Formål:

- bidra til fleksible arbeids- og tjenestemarkeder
- realisere et indre marked for tjenester
- konsolidering og forenkling
- bedre forvaltning, tydelighet og fleksibilitet
- bedre administrasjon og forbedret informasjon og rådgivning til borgerne
- et enklere og åpnere reguleringssystem

For å lette den frie bevegeligheten for tjenester, er det gitt egne bestemmelser knyttet til tjenester av midlertidig varighet og yrkespraktisering under hjemstatens (etableringsstatens) lovregulerte yrkestittel. Direktivet får forrang fremfor tjenestedirektivet i spørsmål knyttet til regulering av yrkeskvalifikasjoner.

Betydning for Norge: Direktivet vil få konsekvenser for ca. 100 yrkesreguleringer tilknyttet en rekke samfunnssektorer. En rekke departementer har fagansvar for yrkesreguleringer. Disse vil vurdere behov for lov- og forskriftsendringer og sørge for de nødvendige forskriftsendringer og forslag til lovendringer. Det antas at gjennomføringen av direktivet vil kreve lov- og forskriftsendringer blant annet når det gjelder bruk av yrkestittel ved tjenesteyting av midlertidig varighet.

Det har tidligere ikke vært en koordinator for sektordirektivene, dette vil representere en administrativ endring i forhold til de gjeldende regler. Kunnskapsdepartementet har koordineringsansvaret for de generelle direktivene under dagens ordning, mens Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet har ansvar for sektordirektivene. Det antas at de økonomiske og administrative konsekvensene av direktivet blir begrenset sett i forhold til dagens organisering.

Norsk holdning: Spesialutvalget for utdanning anser direktivet EØS-relevant og akseptabelt.

Oppfølging overfor EU: Rettsakten ble akseptert av Norge 3. juli og en EØS-beslutning vil sannsynligvis bli tatt i løpet av høsten 2007. Direktivet trer i kraft 20. oktober 2007 i EU.

Hovedansvarlig departement: Kunnskapsdepartementet

Familie og likestillingspolitikk med vekt på demografiske endringer og kvinners rolle i økonomien og arbeidslivet.

Familie-, arbeids- og likestillingspolitikken med vekt på demografiske endringer og kvinners rolle i økonomien er definert i EUs veikart for *Vekst, fremgang og solidaritet i et likestilt og demokratisk samfunn*, mars 2006. EUs flerårige rammeprogram for sysselsetting og sosial solidaritet (Programme for Employment and Social Solidarity, PROGRESS 2007-2013) er det operative svar på de politiske målsettingene.

Betydning for Norge: Gjennom prosjektsamarbeid og nettverk for eksperter, tar Norge del i politikkutviklingen på området. EUs lovgivning mot diskriminering er i endring og inngår i EØS avtalen. Norges likestillingsminister deltar på halvårige ministermøter for likestilling mellom kvinner og menn.

Norsk holdning Norge har samme mål for likestillingspolitikken som EU, med økt oppmerksomhet mot familiepolitikk, demografiske endringer og kvinners rolle i økonomien. Det er stor interesse i EU for Norges politikk og situasjon med høye fødselsrater og høy sysselsetting blant kvinner.

Oppfølging overfor EU: PROGRESS for sysselsetting, sosiale saker og likestilling 2007-2013, har avløst det tidligere handlingsprogrammet for likestilling 2000-2006. EUs likestillingsinstitutt er vedtatt opprettet i Vilnius. Det er viktig å sikre at Norge får gode betingelser for representasjon og deltagelse i rådgivende komiteer og styringskomiteer.

Et nytt direktiv om likebehandling mellom kjønnene i forhold til varer og tjenester er vedtatt. Dets EØS-relevans vil bli vurdert.

Hovedansvarlig departement: Barne- og likestillingsdepartementet.

Nytt ungdomsprogram, "Aktiv Ungdom"

Kommisjonen la i juli 2004 fram et forslag om nytt ungdomsprogram for perioden 2007 – 2013. Programmet ble vedtatt av Parlamentet og Rådet 15. november 2006. Programmet er en erstatning for og utvidelse av programmet UNG i Europa som Norge deltok i gjennom EØS-avtalen.

Betydning for Norge: Det er viktig for ungdom i Norge og norske aktører som arbeider med barne- og ungdomspolitiske spørsmål at vi fortsatt deltar i ungdomsprogrammet. Dette gjelder utveksling, volontørtjeneste, opplæring av ungdomsledere og ungdomsarbeidere, og samarbeid mellom organisasjoner og lokale myndigheter i programlandene. Siden det nye programmet, i større grad enn tidligere program, åpner for samarbeid med land som ikke deltar i programmet, kan det for eksempel bidra til å støtte prosjekter og aktiviteter i nordområdene, inklusive samarbeidet med Russland.

Norsk holdning: Innholdet i programmet er ikke problematisk for Norge. St.prp. nr. 38 (2006-2007) ble godkjent i statsråd 2. februar.

Oppfølging overfor EU: Barne- og likestillingsdepartementet har bestemt at Barne- ungdoms- og familiedirektoratet skal ivareta oppgaven som nasjonalt kontor for gjennomføringen av programmet.

Hovedansvarlig departement: Barne- og likestillingsdepartementet

VIDEREUTVIKLING AV DET INDRE MARKED

"Better regulation" og lovforenkling

Arbeidet med forenkling av EUs regelverk står sentralt og EUs toppmøtet i mars 2007 sluttet seg til målsettingen om å redusere de administrative kostnader av EUs lovgivning med 25 % innen 2012. Kommisjonen har identifisert ca. 150 regelområder som skal revideres innen 2009, med det mål å redusere de byråkratiske byrdene for foretak.

Betydning for Norge: EU-regelverket er av stor betydning for norsk næringsliv både fordi det definerer våre konkurransebetingelser på et viktig eksportmarked og fordi stadig mer av EUs regelverk får anvendelse i Norge. Aktiviteter rettet mot større innflytelse på beslutningsprosessene i EU innenfor forenklings- området har derfor høy prioritet.

Kommisjonen vedtok i 2006 bruk av såkalt "standardkostnadsmodell"(Standard cost model - SCM). Dette betyr at forenklingsarbeidet i Norge og EU i økende grad følger de samme forenklingsprinsipper. Dette gir Norge en mulighet til å styrke vår påvirkningskraft fordi vi allerede anvender standardkostnadsmodellen og fordi vi er et foregangsland når det gjelder bruk av elektroniske tjenester mellom offentlig og privat sektor. Av særlig aktualitet er Altinnportalen og Brønnøysundregistrene, herunder Oppgaveregisteret.

Norsk holdning: Norge og EU har i flere år drevet parallelle prosesser med regelforenkling for næringslivet, og har gjensidig interesse av å utveksle erfaringer med hensyn til valgt ståsted og løsninger for å sikre måloppnåelse. Vi anser dette uformelle samarbeidet som et viktig premiss for å utvikle rammebetingelsene i Norge og konkurransebetingelsene på EU-markedet.

Hovedansvarlig departement: Nærings- og handelsdepartementet

Fritt varebytte

Forslag til nytt regelverk om fritt varebytte - Revideringen av ny metode

Den "nye metode" er en reguleringsteknikk som benyttes i forbindelse med fri bevegelse av varer, og regulerer i dag mer enn 20 harmoniserte produktsektorer (f.eks. maskiner, elektrisk utstyr, telekommunikasjon og leker). Produkter som oppfyller særskilte krav, påføres et CE-merke. Merket sikrer fri bevegelse i hele EØS.

Ulik håndheving av elementene i metoden har medført redusert tillit til CE-merket. Kommisjonens DG Enterprise har derfor revidert metoden og la 14. februar frem et formelt forslag til nytt regelverk.

Revideringen av den nye metode ble fremmet som en del av en større "varepakke". Denne inneholder også forslag til regulering av prinsippet om gjensidig godkjenning og en generell rapport om fri bevegelse av varer. Det foreslås blant annet prosedyrer som skal følges dersom et EØS-land krever at nasjonale tekniske regler skal følges for å tillate et produkt som allerede er tillatt i et annet EØS-land. Norge har deltatt i arbeidsgruppen under Kommisjonen som utarbeidet forslagene.

Betydning for Norge: Det er i norsk interesse at det frie varebyttet i det indre marked fungerer godt. Bedre regulering og prosedyrer vil gjøre det enklere å eksportere til andre EØS-land samtidig som forbrukernes rettigheter og miljøet respekteres.

Norsk holdning: I prosessen frem til fremleggelse av forslaget har Norge sammen med EFTA-landene utformet innspill som støtter Kommisjonens initiativ. Forslaget fra Kommisjonen ble sendt ut på høring i Norge 13.mars 2007. Det tas sikte på å utforme et norsk innspill i etterkant av høringen.

Hovedansvarlig departement: Nærings- og handelsdepartementet

Kommisjonsforslag om forhåndsvarsling før tollklarering

Som et sikkerhetstiltak i kjølvannet av terrorangrepene mot USA 11. september 2001, har EU vedtatt å etablere et system med forhåndsvarsling før import til og eksport fra EU som trer i kraft 1. juli 2009. For varepartier som importeres til EU vil det kunne bli krav om å varsle importstater i forkant av grensepasseringer. Kommisjonen har presentert en rekke unntak fra hovedregelen, blant annet vareførsel under EF/EFTAs elektroniske transitteringsordning, samt lettelser for autoriserte operatører og gjennom internasjonale avtaler med naboland.

Betydning for Norge: Innføring av forhåndsdeklarering vil kunne utgjøre et handelshinder mellom Norge og EU.

Norsk holdning: Vareforsendelser mellom Norge og EU må berøres i minst mulig grad.

Oppfølgning overfor EU: Norge og Kommisjonen har i lengre tid hatt en konstruktiv dialog med henblikk på å finne praktiske og pragmatiske løsninger. Norge har anmodet Kommisjonen om å starte forhandlinger om en avtale som kan sikre at vareførsel mellom Norge og EU i størst mulig grad unntas fra kravet om forhåndsdeklarering.

Hovedansvarlig departement: Finansdepartementet, i samarbeid med Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet.

Handel med landbruksvarer

Norge og EU innledet i juli 2006 nye forhandlinger om utvidet handel med landbruksvarer etter artikkel 19 i EØS-avtalen. Første artikkel 19-avtale ble iverksatt 1. juli 2003.

De siste endringene i EØS-avtalens protokoll 3 om handel med bearbeidede landbruksvarer ble iverksatt 1. november 2004. Det er fra EUs side tatt opp spørsmål om reforhandling av protokoll 3.

Betydning for Norge: Når det gjelder artikkel 19-avtalen, er erfaringen at EU i stor grad utnytter sine konsesjoner til Norge, mens Norge i liten grad utnytter sine konsesjoner inn på EU-markedet.

Norsk holdning: I de pågående forhandlingene etter artikkel 19, legges fra norsk side ordlyden i artikkel 19 til grunn om at forhandlingene skal skje innenfor rammene av partenes respektive landbrukspolitikk og være gjensidig fordelaktige.

Når det gjelder protokoll 3 ønsker man fra norsk side ikke en gjenopptagelse av forhandlingene med bakgrunn i at gjeldende avtale er relativt nylig inngått, avtalen fungerer etter hensikten og videre at det pågår WTO-forhandlinger som vil legge føringer for eventuelle fremtidige reforhandlinger.

Oppfølgning overfor EU: Det er løpende dialog med Kommisjonen om disse sakene.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet i samarbeid med Utenriksdepartementet.

Forbud mot handel med selprodukter i EU

Forvaltning av sjøpattedyr er sensitivt i en rekke land i Europa, og fangst av sel er i ferd med å bli en merkesak for brede politiske grupperinger. Fokus har særlig vært rettet mot avlivningsmetoder, og det blir i liten grad forstått at sel er en marin ressurs som kan høstes på like fot med andre levende naturressurser. Det er den siste tiden fremmet forslag om forbud mot handel med selprodukter i en rekke EU-land, og det er også tatt til orde for forbud på fellesskapsnivå.

Det er sannsynlig at Kommisjonen i løpet av 2007/2008 vil foreslå tiltak for å forby eller begrense handelen med selprodukter på fellesskapsnivå.

Betydning for Norge: Det økonomiske omfanget av selnæringen i Norge er beskjedent, men økende. Selskinn er p.t. det viktigste produktet, men handel med selolje som kosttilskudd og til medisinsk bruk er sterkt økende. Om lag 20% av norsk produksjon av selprodukter går til EU-markedet, mens ca. 60% går i transitt via EU til Russland og Østen. Utviklingen i EU vil derfor, og særlig hvis transittforbud iverksettes, skape store problemer for all handel og videreutvikling av den norske selfangstnæringen.

Norsk holdning: Fra norsk side anses forbud mot handel med selprodukter for å være unødvendig restriktivt (jfr. art 2.2 i TBT-avtalen i WTO). Heller ikke den generelle unntaksbestemmelsen i GATT art. XXa) om offentlig moral er anvendelig i dette tilfellet. Norge må spesielt søke å unngå at et eventuelt EU-forbud blir definert som EØS-relevant.

Oppfølging overfor EU: En aktiv norsk motstand mot et EU-forbud må forventes å bli møtt med betydelig motstand fra dyrevern- og miljøbevegelser, europeisk media og viktige politiske grupperinger. Dialog med Kommisjonen er innledet på teknisk nivå. I den innledende fasen anses det ikke hensiktsmessig å ta saken opp på politisk nivå med Kommisjonen, eller å gå aktivt og bredt ut overfor medlemsland. Uformell oppfølging overfor EU-land som har sammenfallende interesser som Norge vurderes fortløpende.

Hovedansvarlig departement: Utenriksdepartementet, i samarbeid med Fiskeri- og kystdepartementet.

EUs matlov

EUs matlov fastsetter hva som skal til for at næringsmidler og fôr skal anses som helsemessig trygge, og oppretter den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) i Parma. Regelverket trådte i kraft 1. januar 2004. Det legges opp til at EUs matlov blir tatt inn i EØS-avtalen i løpet av 2007. Det nevnte regelverket vil først bli gjennomført i Norge tidligst i løpet av høsten 2007.

Betydning for Norge: Norsk deltakelse i EFSA er viktig for å påvirke regelverksutvikling. Innlemmelse av regelverket i EØS-avtalen vil fungere som en garanti for at norske produkter er underlagt samme regelverk som EU.

Norsk holdning: Norge er positiv til de faglige prinsippene i EUs matlov.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

Regelverk om hygiene og kontroll av næringsmidler

EU har vedtatt nytt regelverk om hygiene og kontroll ved produksjon og omsetning av mat. Det nye regelverket om hygiene og kontroll omfatter alle forhold fra og med primærproduksjonen til og med siste ledd i kjeden som produserer og omsetter til forbruker. Det nye hygieneregelverket ("Hygienepakken") erstatter i alt 17 tidligere direktiver på området. Regelverket har målrettede krav som i større grad enn tidligere bygger på risikovurdering som grunnlag for tiltak. Det er også et krav at virksomhetene skal ha egenkontroll som bygger på prinsippene om vurdering av fare og kritiske kontrollpunkter (HACCP).

I tillegg til det nye hygieneregelverket har EU vedtatt en ny generell kontrollforordning og en ny forordning om særskilt kontroll av næringsmidler av animalsk opprinnelse. Disse forordningene retter seg utelukkende mot forvaltningen, i motsetning til hygieneregelverket som fastsetter krav til virksomhetene. Kontrollforordningen gir generelle føringer om hvordan offentlig kontroll skal organiseres og gjennomføres, og pålegger forvaltningen bl.a. internkontroll. Hygiene- og kontrollregelverket trådte i kraft 1. januar 2006 i EU. Innlemmes i EØS-avtalen samtidig med EUs matlov.

Norsk holdning: Norge er positiv til de faglige prinsippene i det nye regelverket om hygiene og kontroll, og at regelverket blir mest mulig ensartet og harmonisert.

Oppfølging overfor EU: Dialog gjennom EØS-fora og bilateralt med Kommisjonen

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet

Regelverk om genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer

EU har vedtatt flere rettsakter som regulerer genmodifiserte næringsmidler og fôrvarer. Regelverket skal sikre et høyt beskyttelsesnivå for menneskers liv og helse, dyrehelse, dyrevelferd, miljø og forbrukerinteresser. Reglene gir forvaltningsmyndighetene et forbedret verktøy til forvaltning av genmodifisert mat og fôr, spesielt i forhold til tilsyn, kontroll og overvåkning, men også i forhold til mer spesifiserte regler for godkjenning og merking. Regelverket berører både genteknologiloven og matloven.

Betydning for Norge: Norge har et nasjonalt regelverk på fôrvare- og matområdet som i all hovedsak er harmonisert med EUs regelverk. Det innebærer at vi har krav om blant annet godkjenning av alle GMOer i fôrvarer og har samme nivå som EU for merking av genmodifisert mat og fôr.

Norsk holdning: Norge er positiv til å innlemme regelverket, med nødvendige tilpasningstekster for EØS/EFTA-landene, i EØS-avtalen. Formålet med de foreslåtte tilpasningstekster vil først og fremst være å sikre at det fortsatt skal være norske fagmyndigheter som skal avgjøre om produkter godkjent for markedsføring i EU, også skal kunne omsettes i Norge.

Oppfølging overfor EU: Tett dialog er opprettet med Kommisjonen for å utarbeide et omforent utkast til EØS-komitébeslutning.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Miljøverndepartementet

Forordning om tilsetting av vitaminer, mineraler og visse andre stoffer til næringsmidler

EU vedtok 20. desember 2006 en forordning som regulerer tilsetting av vitaminer og mineraler og visse andre stoffer til næringsmidler. Formålet med forordningen er å harmonisere medlemslandenes lover og administrative bestemmelser vedrørende tilsetting med henblikk på å sikre at det indre marked fungerer tilfredsstillende samtidig som det sikres et høyt forbrukerbeskyttelsesnivå. I henhold til forslaget skal det fastsettes maksimumsgrenser for tilsetning basert på såkalt øvre trygge grenser for en rekke av de ulike vitaminene og mineralene, og det er utarbeidet en positivliste for bruk av disse stoffene. Vitenskapskomiteen for næringsmidler har fastsatt øvre trygge grenser for de fleste vitaminene og mineralene, og dette arbeidet videreføres i EFSA.

Betydning for Norge: For å kunne delta i handel med næringsmidler innen EØS-området, er tilslutning til dette og andre regelverk på næringsmiddelområdet nødvendig.

Norsk holdning: Forordningen er til vurdering for innlemmelse i EØS-avtalen.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

Forordning om ernærings- og helsepåstander for næringsmidler

EU vedtok 20. desember 2006 en forordning om ernærings- og helsepåstander brukt i merking av matvarer. Området har ikke vært harmonisert tidligere i EØS. Ifølge forordningen skal ikke merking villede forbruker. Forordningen gjelder også for markedsføring av næringsmidler til den endelige forbruker.

Betydning for Norge: Norge har tidligere ikke hatt spesielle retningslinjer for bruk av helsepåstander på matvarer. For å kunne delta i handel med næringsmidler innen EØS-området, er tilslutning til dette og andre regelverk på næringsmiddelområdet nødvendig.

Norsk holdning: Forordningen er til vurdering for innlemmelse i EØS-avtalen.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet.

GMO i såvarer – regler om merking og dyrking

Dyrking av genmodifiserte såvarer reiser problemstillinger som oppstår ved at genmodifiserte såvarer spres til konvensjonell og økologisk såvare:

- Merking; hvilke terskelverdier for GMO-innblanding skal utløse plikt til å GMO-merke såvarer?
- Sameksistens; hvordan man skal hindre at GMO spres til konvensjonell og økologisk såvare?
- Hvilken betydning får det at genmodifiserte sorter oppføres på EUs felles sortsliste?

Regelverk om merkeplikt ved utilsiktet og teknisk uunngåelig innblanding av GMO i såvarer, er for tiden under utarbeidelse i EU. Kommisjonen har utarbeidet retningslinjer for hvordan sameksistens mellom dyrking av genmodifiserte planter og konvensjonelle/økologiske planter kan foregå for å minimere risikoen for innblanding av GMO.

Betydning for Norge: Det er ikke godkjent genmodifisert mat for salg i Norge, men dyrking av genmodifiserte planter på verdensbasis er økende. Norge importerer landbruksvarer fra land som dyrker, eller kan komme til å dyrke slike vekster, og spørsmål knyttet til utilsiktet GMO-innblanding er dermed høyst relevant for Norge.

Norsk holdning: Den norske såvareforskriften setter krav om at såvare av sorter som er fremstilt ved hjelp av genmodifisering skal være merket «Genmodifisert», og en henvisning til genteknologiloven vedrørende innførsel og omsetning av frø av genmodifiserte planter. Forskriften setter også krav til kvalitet, herunder krav til sortsrenhet med grenseverdier for innblanding av andre sorter. Målsettingen for Norge er å sikre rene såvarer, og at bruk av godkjente GMO ikke hindrer konvensjonelt og økologisk landbruk. Norge ønsker derfor:

- Nullgrense for innblanding av GMO i såvarer.
- Produsenter og forbrukere skal ha mulighet til å velge GMO-fritt.

Oppfølging overfor EU: Etter hvert som dyrkingen av GMO øker hos våre handelspartnere, blir det viktig å medvirke til regelutviklingen i EU. Norge vil arbeide for at det utvikles regelverk som hindrer uønsket og utilsiktet innblanding av GMO, slik at vi kan fortsette å importere

GMO-fri mat, fôr og såvarer som etterspørres fra bønder, næringsmiddelindustri og forbrukere.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet

Fiskehelsedirektivet

Rådet godkjente fiskehelsedirektivet senhøsten 2006. Direktivet omhandler dyrehelsemessige vilkår for omsetning innen EØS, import og transitt fra tredjeland av fisk, mollusker og krepsdyr og deres produkter, samt om minimumskrav til forebygging av og kontroll med visse sykdommer hos disse. Hovedformålet er å forbygge og å begrense spredning av smittsomme sykdommer. Forslaget inneholder også krav til etablering og drift av akvakulturanlegg. Kommisjonen har startet arbeidet med gjennomføringsregelverket. Det ventes ferdigstilt høsten 2008.

Betydning for Norge: Norge er fullharmonisert med EU på dette området, og direktivet vil innebære gjennomføring av tiltak som vil sikre god fiskehelse også i Norge.

Norsk holdning: Norge støttet Kommisjonens forslag.

Oppfølgning overfor EU: Norge deltar aktivt i Kommisjonens arbeidsgruppemøter for gjennomføring av regelverket.

Hovedansvarlig departement: Fiskeri- og kystdepartementet.

Dyrevelferd

Kommisjonen vedtok 23. januar 2006 en Animal Welfare Action Plan. Planen har et tidsperspektiv på fem år fra 2006 – 2010, og tar sikte på å bedre dyrs velferd. Planen er delt i fem hovedområder:

- oppgradering av minimumsbestemmelser for dyrevelferd,
- stimulering til alternativer til bruk av forsøksdyr i forskning,
- introduksjon av standardiserte velferdsparametere for de enkelte dyreslag,
- styrket offentlig informasjon omkring dyrs velferd og
- støtte til internasjonale initiativ i dyrevelferdsspørsmål.

Bevissthet omkring velferd hos dyr og et hensiktsmessig regelverk som stiller krav til og ivaretar hensynet til dyrenes velferd, vil også være en næringsøkonomisk fordel i det lange løp. Ikke minst gjelder dette for oppdrett av fisk, spesielt med tanke på eksport av sjømat og akvakulturprodukter. Det er også under utvikling en plattform for alternativ til bruk av dyr i forsøk. Dette er særlig aktuelt med hensyn til forsøk med fisk, ettersom fisk tallmessig utgjør den største delen av forsøksdyr i Norge.

Regelverksutvikling samt utvikling og innføring av tekniske og driftsmessige velferdsparameter for dyr vil være kjerneområder i oppfølging av planen. EU mangler harmonisert regelverk om velferd for en del dyrearter, et område hvor Norge har egne dyrehold- eller velferdsforskrifter for de fleste av våre aktuelle produksjonsdyrearter.

Når det gjelder hold av fisk, er EU i en startfase mht. utvikling av regelverk og indikatorer for velferd. Dette arbeidet er spesielt viktig for Norge, som er Europas desidert største nasjon innen oppdrett av fisk. Norge er langt fremme når det gjelder forskning på fisks velferd. Det foregår også en betydelig utvikling av nytt regelverk på feltet fiskevelferd i Norge gjennom arbeid med ny dyrevernlov og inkludering av bestemmelser om fiskevelferd i forskrifter om hold av fisk, transport, bedøving/avliving og fangstbasert akvakultur. Videre er det initiert prosesser for utvikling og testing av velferdsindikatorer for fisk. Industrielt foregår det i Norge en utvikling av teknisk utstyr for bruk i oppdrett hvor en tar utgangspunkt i fiskens velferd. Dette gjelder utstyr og innretninger for hold, transport og bedøving/avliving.

Betydning for Norge: Bestemmelser om dyrevelferd er en integrert del av det veterinære kapittel i EØS-avtalen. Handlingsplanen omfatter i utgangspunktet alle dyr, og arbeid knyttet til oppfølging av planen vil derfor ha stor relevans for Norge.

Norsk holdning: Norge er i hovedsak positiv til denne planen. Posisjoner til de enkelte oppfølgingstiltakene vil bli utarbeidet underveis i prosessen.

Oppfølgning overfor EU: Under forberedelsene til presentasjon av planen sendte Norge et brev til Kommisjonen med en presentasjon av den norske dyrevelferdsmeldingen. Høsten 2006 la DG SANCO inn en link på hjemmesiden sin til den norske meldingen. Norge

har også bidratt i forbindelse med et delprosjekt om forbrukerholdninger under EUs Welfare Quality Project.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet

Dyrehelse

Dyrehelse er et eget punkt på EUs dagsorden. Prosessen med ny dyrehelsepolitikk ble startet opp høsten 2004. Etter en omfattende gjennomgang av området med en rekke aktører i medlemslandene, samt en evaluering av dagens ordning, arbeider Kommisjonen med å ferdigstille en handlingsplan for dyrehelse 2007-2013. Lanseringen antas å finne sted sommeren 2007.

Bakgrunnen for prosjektet er hovedsakelig de store kostnadene som bekjempelsen av alvorlig smittsomme dyresykdommer representerer for EU, spesielt etter utvidelsene. Mulige tiltak for å redusere Fellesskapsutgiftene har vært et sentralt tema. Alternative finansieringsformer som inkluderer private forsikringsordninger og forskyvning av kostnadene over på husdyreier i forbindelse med utbruddene, har vært foreslått. Husdyreiers ansvar for å beskytte egen virksomhet mot smitte har vært diskutert. En langt større innflytelse på politikk- og regelverksutforming fra aktører innen næringene er også signalisert.

Miljøhensyn, WTO/SPS – avtalens krav, og bistand til utviklingsland er elementer i en helhetlig ny dyrehelsepolitikk. I tillegg til bistandsaspektet er det kalkulert med en større beskyttelseseffekt ved å bekjempe dyrehelseproblemene på opprinnelsesstedet enn gjennom grensekontroll ved innførsel til EU.

Betydning for Norge: Bestemmelser om dyrehelse er en integrert del av det veterinære kapittel i EØS-avtalen. Handlingsplanen omfatter i utgangspunktet alle dyr, og arbeid knyttet til oppfølging av planen vil derfor ha stor relevans for Norge.

Norsk holdning: Norges holdning er at en dyrehelseplan på en hensiktsmessig måte må balansere ansvaret mellom offentlige og private erstatnings- og forsikringsordninger for viktige sykdommer. Balansepunktet vil fremstå som ulikt innenfor havbruksnæringen og tradisjonelt husdyrbruk. Videre ønsker Norge å fremheve betydningen av å videreføre systemet med nasjonale programmer/regionalisering.

Oppfølgning overfor EU: Det har vært avholdt to store konferanser med bred deltakelse, høsten 2004 og høsten 2006 hvor Norge deltok med representanter fra forvaltningen. Prosessen har i stor grad vært styrt fra Parlamentet og Rådet. Det har imidlertid vært gitt informasjon om prosessen i fora under Kommisjonen hvor Norge deltar fast.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet

Nytt lovverk om dyrevelferd – dyrehelse

EUs hovedregelverk på det meget omfattende veterinærområdet er før 1992 og begynner å bli gammelt. Samlet sett er eksisterende regelverk på området for komplisert. Europakommisjonen har løpende pålegg om å bidra til "better regulation" og regelverksforenkling. På denne bakgrunn ble planer om regelverksforenkling på dette området omtalt i en tidlig fase av prosessen med ny dyrehelsepolitikk.

Som konsekvens, skal alt regelverk gjennomgås og EUs omfattende arbeid med bedring av dyrevelferden og dyrehelsen i medlemslandene vil bli materialisert i et nytt lovverk på området på linje med EUs mat lov.

Betydning for Norge: En ny lov om dyrevelferd/dyrehelse vil være EØS-relevant og vil være av sentral betydning for Norge.

Norsk holdning: Norge må ivareta våre store interesser på området, jf. blant annet St.meld. nr 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd. Norge har i tillegg gode kunnskap og erfaringer å bidra med i en EØS-kontekst, noe som vil være i tråd med den norske strategien om påvirkning via medvirkning.

Oppfølgning overfor EU: Det er ønskelig at Norge setter seg i posisjon til være med helt fra begynnelsen av i prosessen. Norge er derfor i ferd med å tilsette en nasjonal ekspert i Europakommisjonen (DG SANCO) innen dyrehelse- og dyrevelferdsområdet. Mattilsynet vil også delta i Kommisjonens arbeids- og ekspertgrupper på dette området.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet

Regelverk om markedsføring av plantevernmidler

EUs Rådsdirektiv om markedsføring av plantevernmidler skal erstattes av en ny Råds- og Parlamentsforordning. Kommisjonen fremla i juli 2006 forslag til nytt regelverk. Forslaget er nå til behandling i Rådet og Parlamentet.

Betydning for Norge: Norge har unntak fra disse bestemmelsene i EØS-avtalen. Når nytt regelverk vedtas i EU, vil vårt unntak kunne bli tatt opp til diskusjon.

Norsk holdning: Det anses som svært viktig å beholde et restriktivt regelverk og forvaltning av plantevernmiddelområdet som ivaretar høy beskyttelse av miljø, brukere og konsumenter. Dette innebærer blant annet at det også fremover må være mulig å ta hensyn til spesielle norske miljøforhold ved vurdering av plantevernmidler som skal benyttes i Norge. Foreløpig vurdering er at utkastet ser ut til å nærme seg det norske regelverket i noen grad.

Oppfølgning overfor EU: Norge har gitt innspill til Kommisjonen i en tidligere fase. Saken vil bli fulgt opp i EFTAs ekspertgruppe for plantevernmidler.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet.

Økologi

Regelverket for økologisk produksjon dekker hele matproduksjonskjeden. Med utgangspunkt i signaler gitt i den europeiske handlingsplanen for økologisk mat og produksjon (European Action Plan for Organic Food and Farming (EAP), fremla Kommisjonen forslag til nytt økologi-regelverk for Rådet i desember 2005. Hovedforordningen på området skal erstattes av en ny forordning og det er foreslått omfattende endringer. Regleverket vil nå også omfatte økologisk akvakultur.

Betydning for Norge: Regelverket er EØS-relevant og vil ha betydning for den videre utviklingen av økologisk produksjon i Norge.

Norsk holdning: Norge er i hovedsak positive til det nye regelverket. Forenkling av regelverket, overgang til et mer risikobasert tilsyn og muligheter for regional fleksibilitet, er elementer som anses som særlige positive. Det har vært viktig å arbeide for at regelverket blir best mulig tilpasset norske forhold. Spesielt gjelder dette økologisk akvakultur.

Oppfølgning overfor EU: Norge har gitt innspill til Kommisjonen i en tidligere fase. Forslaget ble vedtatt av EUs landbruksministre på rådsmøte 12 og 13. juni 2007.

Hovedansvarlig departement: Landbruks- og matdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet

Offentlige innkjøp

Revisjon av håndhevingsdirektivene

Kommisjonen la 11. mai 2006 frem et forslag om endring av direktiv 89/665/EEC og direktiv 92/13/EEC (håndhevingsdirektivene) som stiller krav til nasjonale bestemmelser om håndheving av reglene om offentlig innkjøp. Formålet med forslaget er å harmonisere medlemslandenes håndhevingsregler og stimulere leverandører til økt deltakelse ved tildeling av offentlige kontrakter gjennom å sikre bedre inngrepsmuligheter før offentlige kontrakter inngås. Forslaget er til første gangs behandling i Rådet og Parlamentet.

Et sentralt punkt i forslaget er at det innføres en såkalt standstill-periode på minimum 10 dager fra det tidspunktet de leverandørene som har deltatt i en anbudskonkurranse varsles om oppdragsgivers tildelingsbeslutning, til det tidspunktet hvor kontrakt kan inngås. Dette vil gjøre det enklere for de leverandørene som ikke har vunnet frem i anbudskonkurransen å starte håndhevingsprosedyrer dersom de mener at tildelingen ikke er skjedd i overensstemmelse med EU-regelverket fordi det da vil være mulig å korrigere dette. I tilfeller der oppdragsgiver kan tildele kontrakter uten kunngjort anbudskonkurranse vil standstill-perioden gjelde fra det tidspunkt tildelingsbeslutningen gjøres kjent gjennom en forenklet kunngjøring til kontrakt kan inngås. Det gjøres unntak for hastesaker.

Dersom oppdragsgiver ulovlig inngår kontrakt før utløpet av 10-dagersfristen, vil kontrakten anses å være ugyldig. Følgene av at kontrakten anses ugyldig overlates til den ansvarlige nasjonale overprøvingsmyndigheten å avgjøre. Etter gjeldende norske regler er dette domstolene.

Norsk holdning: Norge mener at det ikke er hensiktsmessig å innføre en bestemt minimumsfrist, og at man ikke burde innføre en mekanisme som fastslår at ulovlig inngåtte kontrakter er ugyldige. Dagens norske regler stiller krav om at alle leverandører som har deltatt i en kunngjort konkurranse, skal informeres skriftlig om tildelingsbeslutningen i rimelig tid før kontrakt inngås. Direktivforslaget vil derfor medføre en innskrenkning i oppdragsgivers skjønn til å fastsette en rimelig frist ut fra en vurdering av blant annet anskaffelsens kompleksitet og den tiden en leverandør trenger for å be om midlertidig forføyning. Fristen i norsk regelverk gjelder dessuten ikke for anskaffelser som skjer uten forutgående kunngjøring. Ugyldighetsbestemmelsene åpner for mange kompliserte spørsmålsstillinger i forhold til norsk kontraktsrett.

Oppfølging overfor EU: Ligger til behandling i Rådet og Parlamentet. Norge følger prosessen.

Hovedansvarlig departement: Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Offentlig støtte

Nye retningslinjer for miljøstøtte

Kommisjonen skal i løpet av 2007 utarbeide nye retningslinjer for støtte til miljøtiltak. Reglene skal tre i kraft fra 2008 og erstatter dagens regler som trådte i kraft i 2002. Kommisjonen la 10. mai 2007 frem et utkast til nye regler som vil bli behandlet i Kommisjonens rådgivende komité for statsstøtte på vanlig vis. EFTAs overvåkningsorgan ESA vil lage tilsvarende retningslinjer.

Betydning for Norge: Reglene vil bli styrende for norske myndigheters handlingsrom til å iverksette miljøvennlige tiltak som er rettet mot foretak i Norge, som støtte til fornybar energi, energieffektivisering og avfallshåndtering. Dersom mulighetene til å støtte teknologiutvikling og igangsetting av fangst og deponering av CO2 fra gasskraftverk blir regulert i retningslinjene, vil det kunne få stor betydning for gjennomføringen av regjeringens planer på dette feltet.

Norsk holdning: Norsk holdning er under utarbeidelse.

Hovedansvarlig departement: Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Fri bevegelighet av tjenester

Tjenestedirektivet

EUs tjenestedirektiv ble vedtatt i Rådet 11. desember 2006, og publisert i EU-Tidende 27. desember. Gjennomføringsfristen er tre år. Den teksten som nå er vedtatt i EU, er basert på et kompromiss mellom de to største fraksjonene i Parlamentet, sosialistene/demokratene og de konservative/liberale. Det opprinnelig sterkt omstridte forslaget fra Kommisjonen ble revidert etter omfattende konsultasjoner med europeisk fagbevegelse for å forebygge fare for sosial dumping.

Regjeringen har arbeidet aktivt for å medvirke til utformingen av tjenestedirektivet. Norge sendte kommentarer til EU i november 2004 og i januar og mai 2006, basert på innspill fra de offentlige høringer vi har gjennomført. Det har vært et hovedmål å unngå at direktivet ville medføre sosial dumping og reduserte standarder for helse, miljø, sikkerhet og lokaldemokrati, samtidig som en opprettholder målet om å redusere handelsbarrierer. Regjeringen er opptatt av et best mulig beslutningsgrunnlag, og har satt i gang et grundig arbeid og en ny bred høring for å gjennomgå hvilke konsekvenser tjenestedirektivet vil kunne få for Norge.

Norsk holdning: Direktivet er til vurdering. Nærings- og handelsdepartementet sendte 22. desember 2006 direktivet på bred høring til alle interessenter med høringsfrist til 22. februar 2007. Høringssvarene er til vurdering.

Hovedansvarlig departement: Nærings- og handelsdepartementet

Direktiv om betalingstjenester

Kommisjonen la 1. desember 2005 frem forslag til direktiv om et nytt legalt rammeverk for betalingstjenester i EU. Formålet er å fjerne rettslige hindre for å skape et felles betalingsområde gjennom å åpne for markedsadgang for tilbydere av betalingstjenester. Dagens situasjon er preget av nasjonale regler som i realiteten hindrer konkurranse.

Direktivforslaget gjelder alle typer betalinger i euro eller annen nasjonal valuta, uansett hvordan betalingen er foretatt. Målet er at betalinger over landegrensene med kredittkort, debetkort, elektroniske betalinger mv. skal være like enkle, sikre og billige som nasjonale transaksjoner. Direktivforslaget innebærer en betydelig utvidelse av eksisterende forordning av 2001 om at internasjonale betalinger i euro ikke skal koste mer enn nasjonale overføringer i samme valuta.

Europaparlamentet vedtok direktivet ved beslutning 23. april 2007. Teksten det ble votert over er likelydende med den teksten det kom til politisk enighet om i Rådet 27. mars 2007, slik at det nå kun er formelt vedtak i Rådet som gjenstår før publisering. Det har lenge vært uenighet mellom Rådet og Parlamentet på flere sentrale punkter, særlig om kapitalkrav for såkalte betalingsinstitutter, og deres mulighet for å yte kreditt.

Betydning for Norge: Fra norsk side er det i flere runder tatt opp at direktivet ikke bør sperre for nasjonal lovgivning som beskytter kunder ved misbruk av kort. Finansministeren har tatt dette opp bilateralt med den finske ECOFIN-formannen høsten 2006, nordisk finansministermøte og i likelydende brev sendt til saksordføreren i Parlamentet og til formannen i Rådets arbeidsgruppe for finansielle tjenester.

Det har videre vært fokusert på hvorvidt Norge kan opprettholde sitt "null float"-regime som følge av direktivet. Mens norsk lovgivning regulerer debiterings- og krediteringstidspunkt av renter ved betalingsoverføringer, setter direktivet krav til hvor lang tid den faktiske betalingsoverføringen kan ta.

Når direktivforslaget blir vedtatt, antas dette å være EØS-relevant

Norsk holdning: Endelig norsk posisjon vil bli etablert når direktivet er vedtatt.

Oppfølgning overfor EU: Direktivet er på flere punkter viktig for Norge, og saken vil derfor bli fulgt nøye fra norsk side.

Hovedansvarlig departement: Finansdepartementet.

Nytt regelverk om kapitalkrav for forsikringsselskaper – Solvency II

EU arbeider nå med å utarbeide nye kapitalkravsregler for forsikringsselskap. Bakgrunnen er at forsikringsselskapene skal underlegges kapitalkravsregler som bedre reflekterer risikoen i forsikringsselskapet enn dagens regler. Planen er at de nye kapitalkravsreglene skal innarbeides i et konsolidert direktiv som skal innarbeide livdirektivet (2002/83/EF), skadedirektivene (73/239/EØF, 88/357/EØF og 92/49/EØF), reassuransedirektivet (2005/68/EF), direktiv om reorganiserings- og avvikling av forsikringsselskap (2001/17/EF) og forsikringsgruppedirektivet (98/78/EC). EU-landene er positive til at det utarbeides ett konsolidert direktiv for forsikringsselskaper.

Kommisjonen skal etter planen fremme direktivforslag for Rådet og Parlamentet i juli 2007. Dette skal være et rammedirektiv. Senere skal det utarbeides et direktiv på nivå to som skal inneholde mer utfyllende regler om kapitalkrav for forsikringsselskap. Etter planen skal de nye kapitalkravene for forsikringsselskapene gjelde fra 2011.

Betydning for Norge: Norske livsforsikringsselskap har pensjonsforpliktelser med lang løpetid. En mulig konsekvens av det nye regelverket er at norske livsforsikringsselskap vil få økt kapitalkravet fordi det ikke er tilgang på obligasjoner med tilstrekkelig lang løpetid i det norske markedet. De nye kapitalkravene vil trolig utformes slik at dersom løpetiden på investeringen er lavere enn løpetiden på forpliktelsene vil kapitalkravet øke. Finansnæringens Hovedorganisasjon har reist denne problemstillingen for en arbeidsgruppe som er opprettet i regi av Kommisjonen. Det er foreløpig uklart hva resultatet vil bli, da mer utfyllende bestemmelser om kapitalkrav vil komme i et senere direktiv. Det antas at direktivet vil være EØS-relevant.

Oppfølgning overfor EU: Aktiv deltakelse i ekspertgrupper og i komiteer under Kommisjonen.

Norsk holdning: Endelig norsk posisjon vil bli etablert når direktivet er vedtatt.

Hovedansvarlig departement: Finansdepartementet

Lufthavnavgifter

EU-kommisjonen la 24. januar 2007 fram forslag til nytt direktiv om lufthavnavgifter, COM (2006) 802. Formålet er å fastsette felles prinsipper for avgiftlegging på lufthavner i EU-området. Forslaget redefinerer forholdet mellom lufthavnoperatør og lufthavnbrukere ved å kreve total åpenhet (transparans), høring av brukerne og ikke-diskriminering når avgiftsnivået skal beregnes. Videre, vil forslaget medføre etablering av en uavhengig nasjonal myndighet som skal avgjøre uoverensstemmelser for å frambringe løsninger raskt. Forslaget definerer en rekke grunnleggende prinsipper som må legges til grunn av lufthavnoperatørene når lufthavnavgiftene skal fastsettes. I tillegg til de nevnte prinsippene knyttet til høring, åpenhet og ikke-diskriminering, fastsetter forslaget prinsipper relatert til kvalitetsstandarder, differensiering av avgifter og securityavgifter.

Betydning for Norge: En av de viktigste problemstillingene for Norge er adgangen til å overføre inntekter mellom flere lufthavner for en eier som driver mer enn én lufthavn. Dette er typisk innenfor et nasjonalt lufthavnnettverk bestående av noen store lufthavner, med god inntjening, samt et antall små, regionale lufthavner som ofte går med underskudd. De aller fleste lufthavner i Norge eies og drives av Avinor AS som et konsern. I 2006 utgjorde tilskuddet over statsbudsjettet til Avinors regionale lufthavner kr. 0. Muligheten til å overføre inntekter mellom lufthavnene er derfor av stor betydning for økonomien til de regionale lufthavnene. Bortfall av denne muligheten vil kunne få betydelige konsekvenser for evnen til å opprettholde lufthavnstrukturen, i tillegg til administrative og økonomiske konsekvenser. Foreløpige vurderinger av direktivforslaget tyder på at det vil være mulig å videreføre den interne kryssubsidieringen i Avinor-konsernet.

I dag er det Samferdselsdepartementet som fastsetter avgiften flyselskapene må betale for å benytte seg av Avinors lufthavner i form av en årlig forskrift. Direktivforslaget krever at det utpekes eller opprettes en "independent regulatory authority" som bl.a. skal kunne behandle klager over ethvert forhold som ligger innenfor direktivets virkeområde.

Norsk holdning: Norge vurderer det som lite aktuelt å godta innskrenkninger i retten til overføring. Konsekvensene av kravet om en uavhengig myndighet, krever nærmere vurdering både av hvilke forpliktelser som følger av forslaget, hvordan det er praktisk mulig å fordele oppgavene mellom de eksisterende forvaltningsorganene, og om nye ordninger må etableres.

Oppfølging overfor EU: Direktivforslaget ble sendt på høring til berørte instanser med frist 25. april. Samferdselsdepartementet vil på bakgrunn av dette utforme norsk posisjon.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Luftfartsforhandlinger mellom EU og tredjeland

Kommisjonen og USA undertegnet i april 2007 en bilateral luftfartsavtale (Open skies). Både markedsadgang, konkurransespørsmål og eierskapsspørsmål har vært vanskelige temaer i forhandlingene. Det lyktes ikke å få USA med på å liberalisere sine bestemmelser om utenlandsk eierskap og kontroll i amerikansk luftfartsindustri – et regelverk som mange på europeisk side lenge så som et absolutt vilkår for godkjennelse. Kommisjonen har eller vil forsøke å få mandat for tilsvarende forhandlinger med andre land, sist nå med Canada.

Betydning for Norge: Norge er en integrert del av det indre luftfartsmarkedet. Bilaterale luftfartsavtaler mellom EU og tredjeland kan føre til en fragmentering av markedet, dersom Norge ikke får de samme plikter og rettigheter som EUs medlemsland overfor tredjeland.

Norsk holdning For å unngå faren for fragmentering av luftfartsmarkedet, vil Norge arbeide for at flyselskaper fra alle EØS-land blir likebehandlet mht. utnyttelse av trafikkrettighetene i avtaler mellom EØS-landene og tredjeland. Norge vurderer å innarbeide slike rettigheter i sine luftfartsavtaler med tredjeland selv om EU ikke skulle gjøre tilsvarende.

Oppfølging overfor EU: Avtalen som er undertegnet mellom EU og USA inneholder en bestemmelse om at den kan utvides til andre land. Norge vurderer nå hvordan dette kan følges opp.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Revisjon av regelverket om det indre luftfartsmarked

Kommisjonen la frem forslag til revidert regelverk om det indre luftfartsmarked i juli 2006. Regelverket inneholder blant annet bestemmelser om fremgangsmåtene for offentlig kjøp av tjenester for å sikre drift av flyruter som ikke kan drives kommersielt.

Betydning for Norge: Bestemmelsene er viktige for Norge som kjøper flyruter til og fra 28 regionale lufthavner etter anbud i tråd med EU-regelverket. Kjøpene er på om lag 450 millioner kroner årlig. Den korte kontraktsperioden har ført til at de fleste kontraktene tas av den tradisjonelle operatøren, Widerøes flyveselskap, og kontraktsprisen har blitt uforholdsmessig høy. Konkurransehensyn tilsier derfor at kontraktsperioden for betjeningen av det ikke-kommersielle rutenettet bør utvides.

Norsk holdning: Kommisjonens forslag til revidert regelverk inneholder blant annet et forslag om at anbudsperioden kan utvides fra tre til fire år, og til fem år i spesielt usentrale områder. Dette er sterkt ønskelig for norsk side. For Norge vil det også være en fordel om et revidert regelverk kan gjennomføres før neste hovedanbudsrunde som etter planen skal utføres i 2008.

Oppfølging overfor EU: Norge vil overfor EU argumentere for justeringer i forslaget angående regelverk for anbudsrunder, bl.a. ønske om minimum 5 års kontraktperiode i Norge, samt større fleksibilitet mht. å samle flere ruter i en og samme kontrakt.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Effektivitet og samtrafikkevne i europeisk lufttrafikktjeneste

EUs system for å styre lufttrafikken - Single European Sky (SES) - ble vedtatt i EU i april 2004. De fire grunnleggende rettsaktene er nå tatt inn i EØS-avtalen. Det er senere vedtatt gjennomføringsforordninger som vil bli tatt inn. Utfordringen er å skape samarbeidsformer og ordninger som kan være i stand til å avvikle den fremtidige, økte lufttrafikken i Europa på en trygg måte med minimale forsinkelser. EØS-komitébeslutningen om innlemmelse av de grunnleggende rettsaktene sikrer norsk deltagelse i kommisjonskomiteen som behandler gjennomføringsregelverket.

Betydning for Norge: Norge er en integrert del av det europeiske luftrommet, og representerer et stort luftrom med betydelig flytrafikk. SES forutsetter tett samarbeid mellom naboland om organisering og styring av luftrommet. Ettersom de fleste av Norges naboland er EU-medlemmer, har norsk deltagelse i SES betydning for norske operatører innenfor sektoren. Norge har også et industrielt miljø knyttet til navigasjonstjenester. Derfor er EUs teknologiutvikling på dette området (som organiseres gjennom et eget utviklingsprogram som benevnes "SESAR") av stor betydning. Norge deltar i dag gjennom EUs 7. rammeprogram for forskning og utvikling, samt gjennom medlemskapet i EUROCONTROL.

Oppfølging overfor EU: Norge vil arbeide aktivt for at den videre utvikling av SES-regelverket (teknisk regelverk, opprettelse av luftromsblokker, m.v.) skjer i en retning som er i overensstemmelse med norske interesser. Norge vil følge utviklingen av SESAR-prosjektet aktivt for å sikre norske interesser mht. utvikling av ny teknologi, deltagelse fra norske aktører m.v.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Utvikling av et indre jernbanemarked

Kommisjonen la i mars 2004 frem forslag til direktiv om sertifisering av lokførere på fellesskapets jernbanenett, forslag om endringsdirektiv om liberalisering av internasjonal passasjertransport, samt forordning om passasjerenes rettigheter og plikter ved internasjonal jernbanetransport, og forordning om

kompensasjonsordninger ved kontraktsbrudd i godstransporten, den såkalte jernbanepakke III. Forslagene har vært igjennom annen gangs behandling i Parlamentet og Rådet og det er ulik holdning til omfanget av forslagene. Det antas at pakken blir gjenstand for forliksprosedyre mellom Rådet, Parlamentet, og Kommisjonen i løpet av våren 2007.

Betydning for Norge Rettsaktene er EØS-relevante. Forslagene har vært på bred høring til relevante myndigheter og organisasjoner i Norge, og høringsinstansene var i hovedsak positive til Kommisjonens forslag. Norge er positiv til og støtter det pågående arbeidet i EU om utviklingen av fellesskapets jernbaner, men anser det ikke nødvendig å regulere forholdet mellom profesjonelle aktører i godstransporten. Slike forhold bør løses av partene selv. Også Rådet og Parlamentet har gått mot forslaget. Videre er Norge skeptisk til ytterligere liberalisering av passasjertransporten. Vi er positive til konkurranse på godsområdet og er opptatt av at det utvikles standarder for å fremme grenseoverskridende trafikk. Men det er svært viktig at HMS-krav ikke svekkes (herunder kjøre- og hviletidsbestemmelser) og at man unngår "sosial dumping".

Oppfølging overfor EU: Forliksprosedyren har startet opp, og Rådet og Parlamentet må komme til enighet senest ultimo juli. Norge avventer utfallet av denne.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Eurovignett-direktivet

Parlamentet og Rådet for den Europeiske Union vedtok 17. mai 2006 en revisjon av det såkalte Eurovignettdirektivet (direktiv 1999/62/EC om avgifter på tunge lastebiler for bruk av visse typer infrastruktur) i form av direktiv 2006/38/EC.

Medlemsstatene har så langt hatt ulik praksis for innkreving av avgifter og/eller bompenger for bruk av infrastruktur. Direktivet skal harmonisere dette for å sikre en enklere avvikling av den internasjonale transporten og like konkurranseforhold mellom operatører i fellesskapet. Direktivet anses å være EØS-relevant.

Norsk holdning: Det reviderte direktivet har gjennomføringsfrist i juni 2008. I Norge er det gjenstand for en nasjonal høring våren 2007. Bl.a. på bakgrunn av høringsuttalelsene vil det bli vurdert hvorvidt Norge skal be om tilpasningstekst(er) til direktivet.

Betydning for Norge Bompengeinnkreving utgjør et fast og betydelig element i den totale vegfinansieringen i Norge. EUs direktiv på dette området er derfor viktig og får konsekvenser for norsk bompengepolitikk. Endringene i Eurovignettdirektivet imøtekommer Norges interesser i stor grad. Enkelte vanskelige punkter gjenstår imidlertid før hele regelverket kan aksepteres. Dette gjelder særlig rabattordningene.

Oppfølging overfor EU Norske myndigheter tok opp noen problemstillinger med representanter for EU-kommisjonen i fm. et uformelt møte 22. februar 2007.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Elektroniske betalingssystem (EFC-direktivet)

Europaparlaments- og Rådsdirektiv 2004/52/EF om samordning mellom elektroniske betalingssystem (EFC-direktivet) ble vedtatt 29. april 2004. Det er et rammedirektiv. Innholdet vil bli konkretisert gjennom flere rettsakter med definisjoner fra Kommisjonen. Direktivet vil sikre utbredelsen av og kompatibilitet mellom elektroniske systemer for innkreving av bompenger.

Tjenesten som beskrives i direktivet berører utelukkende selve innkrevingen av avgiftene eller gebyrene. Prinsippet er at det tilbys én kontrakt med utsteder og én brikke som gjelder for all elektronisk innkreving på hele det europeiske vegnettet. I praksis er dette tilsvarende på europeisk nivå den samordningen som allerede 1. februar 2004 ble etablert i Norge.

Norsk holdning: EØS-komiteen vedtok 7. juli 2006 å innlemme direktivet i EØS-avtalen. Direktivet hadde i utgangspunktet gjennomføringsfrister i juni 2009 for tunge kjøretøy og juni 2011 for alle kjøretøy. Kommisjonens ekspertgruppe har foreslått at fristene på henholdsvis 3 og 5 år begynner å løpe når alle underliggende rettsakter er vedtatt.

Betydning for Norge

Direktivet er viktig for Norge først og fremst pga. bompengeinnkrevingens betydning for finansieringen av det norske vegnettet. Norske myndigheter har bidratt positivt og hatt betydning for utformingen av direktivet. Når det gjelder de underliggende rettsaktene, så er arbeidet med disse i full gang. Resultatet, med definisjoner for den felleseuropeiske bompengetjenesten, vil være avgjørende for de store investeringene knyttet til Autopass på nasjonalt og NorITS på skandinavisk nivå.

I tillegg til kortbølgeteknologien (DSRC), som benyttes i Norge og de fleste andre europeiske land, er den satellittbaserte teknologien benyttet i Tyskland en "godkjent" standard. Det ligger an til at kjøretøy som for eksempel kun opererer i Skandinavia kan benytte dagens "regionale" Autopassbrikker, mens slike som trafikkerer i hele Europa må få tilbud om en brikke (OBU – on board unit) som kan leses også av de satellittbaserte systemene. Dette har også en betydning for leverandører av brikketeknologi i norsk industri.

Opprettelsen av en europeisk bompengetjeneste innebærer behandling av personopplysninger, og EFC-direktivet er underlagt personverndirektivet. Hensynet til personvern har vært gjenstand for oppmerksomhet fra norske politikere i forbindelse med bompengeinnkreving, men større diskusjoner på europeisk nivå omkring dette temaet er ikke kjent.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Kommisjonens 3. sjøsikkerhetspakke

Pakken omfatter syv forslag til rettsakter og er Kommisjonens siste oppfølgingen etter oljesølsulykkene med Erika og Prestige. Sjøsikkerhetspakken ble fremlagt 23. november 2005 og forslagene er I hovedsak rettet mot myndighetene som henholdsvis flaggstat, havnestat og kyststat. Forslagene omfatter havnestatskontroll (ansvarlig departement NHD), felles trafikkovervåknings- og informasjonssystem for sjøtrafikk (FKD), etterforskning av maritime sjøulykker (JD), skjerpede krav til klasse (NHD), passasjeransvar (JD), erstatning og reders begrensningsansvar (JD), skjerpede krav til flaggstater (NHD).

Det er kun arbeidet med havnestatskontroll (NIR) og felles trafikkovervåknings- og informasjonssystem for sjøtrafikk som er startet i rådet. Europaparlamentet vil avgi sin posisjon fra plenum i april 2007. Parlamentets arbeidsgruppe avga sin posisjon ultimo mars, og hadde en rekke forslag til endringer av forslaget om havnestatskontroll men hovedprinsipper i NIR er positivt mottatt.

Enkelte av de øvrige forslagene er nært knyttet til regelverk som er eller har vært forhandlet i internasjonale fora som FN/International Maritime Organisation (IMO), hvor NHD /Sjøfartsdirektoratet deltar. Det er viktig for Norge at EUs regelverk er i overensstemmelse med internasjonalt regelverk for å tilrettelegge for like konkurransevilkår og global operasjon av skip. I 2006 ble det laget en EFTA-kommentar til direktivet om undersøkelse av sjøulykker. Hovedbudskapet var at regelverket må harmoniseres bedre med annet internasjonalt regelverk på området.

Endring av gjeldende regler om etablering av et maritimt trafikkovervåknings- og informasjonssystem

Forslag til direktiv som endrer og supplerer direktiv 2002/59/EF om etablering av et felles europeisk trafikkovervåknings- og informasjonssystem har som hovedmålsetning å effektivisere og harmonisere de europeiske statenes implementering av regler om maritim trafikkovervåking, regler om systemer for mottakelse og videreformidling av maritim informasjon samt regler for tilrettelegging av nødhavner. Forslaget skal styrke sjøsikkerheten og vernet av det maritime miljøet. Direktivet er til behandling i Parlamentet. Parlamentets komité for transport og turisme er positiv til rettsakten, men har i tillegg foreslått endringer til det fremlagte forslaget. Endringene er særlig rettet mot sikring av kompetansegrunnlag for den uavhengige myndighet som skal ta avgjørelser om nødhavner, og sikring av konfidensialitet for informasjon mottatt i henhold til direktivet. Etter tidsplanen skal direktivet behandles av Parlamentet i plenum våren 2007.

Betydning for Norge:

Direktivet vil styrke sjøsikkerheten, og medfører mindre endringer i gjeldende norsk regelverk. For norske interesser er det viktig at øvrige medlemsstater gjennomfører endringsdirektivet særlig i relasjon til reglene om implementering av nødhavner, etablering av informasjonssystemet Safe Sea Net, og installering av AIS på fiskefartøy. Norge deltar aktivt i samarbeid med European Maritime Safety Agency (EMSA) i utvikling av informasjonssystemet Safe Sea Net.

Norsk holdning:

Endringsdirektivet er EØS-relevant og Norge er i all hovedsak positiv til forslaget.

Oppfølgning overfor EU: Det vurderes å fremme EFTA-kommentar for å avklare enkelte punkt i direktivet. Norge vil fortsette aktiv deltakelse i Kommisjonens komiteer og arbeidsgrupper, og deltar med nasjonal ekspert i EMSA.

Hovedansvarlig departement: Fiskeri- og kystdepartementet

Forslag til endringsdirektiv om havnestatskontroll

Eksisterende rettsakter om havnestatskontroll ble foreslått endret ved kodifisering av gjeldende rett, oppdatering i henhold til internasjonalt regelverk og erstatning av gjeldende 25% kontrollforpliktelse ved nytt kontrollregime utarbeidet av Paris Memorandum of Understanding om havnestatskontroll (PMOU) hvor Kommisjonen deltar. Herunder nytt teknisk regime for utvalg av fartøy til kontroll (NIR) og en felles informasjonsdatabase (NIS) innen EU/EØS, Russland, Canada og Kroatia.

Betydning for Norge: Det er forventet at det nye regimet vil avhjelpe problem i gjeldende EU-direktiv relatert til bl.a. ulik kontrollbelastning på grunn av statenes geografiske plassering i Europa i forhold til skipstrafikk, antall skipsanløp og standard på anløpende flåte.

Norsk holdning: Norge er generelt positiv til forslaget.

Oppfølgning overfor EU: Norge deltar i arbeidsgruppen under Paris MOU som utarbeider det nye kontrollregimet, og har i den aktuelle perioden sittet i styret i Paris MOU hvor EU-medlemsstater, ikke- EU medlemsstater, Kommisjonen og EMSA er representert i tillegg til Paris MOU-sekretariatet.

Hovedansvarlig departement: Nærings- og handelsdepartementet

Datalagringsdirektivet

Ministerrådet og Parlamentet nådde i desember 2005 frem til enighet om et felles direktiv om lagring av data fremkommet ved bruk av elektronisk kommunikasjon. Formålet med direktivet er å harmonisere de enkelte EU-medlemslands lovgivning knyttet til lagring av nærmere definerte data fremkommet ved bruk av elektronisk kommunikasjon. Direktivet inneholder bestemmelser som gir betydelige nasjonale valgmuligheter. Hensikten er å gi justismyndighetene et verktøy for å avdekke, etterforske og rettsforfølge alvorlige kriminelle handlinger. Direktivet ble vedtatt 21. februar 2006.

Betydning for Norge: Det er ingen regler om lagringsplikt per i dag i norsk lovverk (dog foreligger det en plikt etter straffeprosessloven til i visse tilfeller å "fryse" data i inntil 90 dager). Ekom-loven oppstiller en rett for tilbyderne av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester til å lagre data inntil de ikke lenger er nødvendige for kommunikasjons- eller faktureringsformål. Når dataene ikke lenger er nødvendige for dette formålet inntrer en sletteplikt. Rettsakten forventes å få både rettslige, administrative og økonomiske konsekvenser for norske myndigheter og for tilbydere som skal utføre pålegg i henhold til rettsakten.

Norsk holdning: Det er på dette området i utgangspunktet i norsk interesse å ha et regelverk som er harmonisert med EUs regelverk. Dette begrunnes i muligheten for et velfungerende samarbeid på justissektoren og i behovet for like regler i det indre marked for alle markedsaktører, slik at det legges til rette for bærekraftig konkurranse. I forhold til datalagringsdirektivet må norsk holdning i tillegg bygge på en nøye avveining av flere likeverdige hensyn. Disse er hensynet til justissektorens behov for bedre verktøy til kriminalitetsbekjempelse, hensynet til brukere og tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og – tjenester, og hensynet til personvern.

Oppfølging overfor EU: Holde oss orientert om gjennomføringen i de nordiske medlemsland og enkelte andre toneangivende medlemsland.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Revisjon av EU-regelverket på postområdet

Kommisjonen la 18. oktober 2006 fram forslag om revisjon av EUs postregelverk. Formålet med revisjonen, i form av et endringsdirektiv, er å oppnå et indre postmarked for EU- land. Utkast til direktiv foreslår full markedsliberalisering av posttjenester fra 1. januar 2009, dvs. også brevpost under 50 gram. Dette skal gjennomføres ved å lage harmoniserte prinsipper for reguleringen i et åpent marked, samtidig som et visst nivå av posttjenester skal sikres i alle EU- land (de universelle tjenestene). Direktivutkastet legger opp til store valgmuligheter for medlemslandene ved gjennomføring av direktivet. Direktivutkastet inneholder regler som skal sikre posttilbudet. Noen av disse er begrunnet i regulatoriske forhold, og andre er mer markedsbaserte. Hovedmålsettingen er at reglene skal sikre markedsåpning i alle EU land. Medlemsland gis stor fleksibilitet med hensyn til hva som vil være den mest effektive og passende mekanismen for å åpne markedet, samtidig som prinsippene om objektivitet, gjennomsiktighet, ikke-diskriminering, proporsjonalitet og minst mulig markedsvridning må respekteres. Forslaget vil behandles av Rådet og Parlamentet i løpet av 2007.

Betydning for Norge: Direktivet er EØS-relevant. Etter postloven, der postdirektivet er gjennomført, har Posten Norge AS en begrenset enerett til å formidle visse typer sendinger (i hovedsak adressert brevpost under 50 gram). Eneretten bidrar til å finansiere ulønnsomme tjenester. Det vil derfor være sterkt uheldig for Norge om direktivet skulle gjennomføres som foreslått fra Kommisjonen.

Norsk holdning: Det er viktig at et revidert EU-regelverk utformes slik at det gir oss mulighet til å ivareta et landsdekkende tilbud av postsendinger til rimelig pris og til god kvalitet.

Oppfølging overfor EU: Norge har i flere sammenhenger gitt klart uttrykk for vår holdning overfor Kommisjonen, og vil holde nær kontakt med aktuelle samarbeidspartnere for å påvirke utformingen av direktivet.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Revisjon av ekompakken

Kommisjonen lanserte 29. november 2005 en høring for å få innspill til revisjonen av EUs reguleringspakke for elektronisk kommunikasjon (ekompakken). Kommisjonen la 29. juni 2006 frem høringsdokumenter med nærmere forslag til revisjon. Kommisjonen uttaler at det ikke er behov for dyptgripende endringer i dagens regelverk, men at det foreslås enkelte justeringer for å imøtekomme utfordringen med å skape et regelverk som tjener sektoren for elektronisk kommunikasjon det neste tiåret. Herunder er Kommisjonen opptatt av at regelverket skal behandle nye markeder ("emerging markets") slik at det fremmer fremveksten av nye tjenester. Kommisjonen foreslår imidlertid en ny og harmonisert regulering på frekvensområdet.

Gjennomgangen av regelverkspakken har tre hovedformål: fremme konkurranse, konsolidere det indre markedet og styrke forbrukerrettigheter.

Kommisjonen foreslår endringer på mange ulike områder innenfor reguleringspakken, men de viktigste materielle endringene foreslås under spektrumpolitikken og rekommandasjonen om relevante markeder. Videre foreslås å overføre kompetanse fra medlemsstatene til Kommisjonen på en rekke punkter. Kommisjonen forventes å legge fram endelige forslag til endringer i ekompakken i oktober 2007.

Betydning for Norge: En rekke av forslagene vil være positive for ekommarkedet også i Norge, særlig forslag om bedre sikkerhet og oppdatert regulering. Når det gjelder frekvensregulering antas den såkalt norske frekvensmodellen å være utgangspunktet for Kommisjonens forslag til frekvensregulering. Kommisjonens forslag går imidlertid lengre enn den norske. Slik det ligger an i forslaget kan det derfor bli nødvendig med justeringer i nasjonal frekvensmodell. I tillegg foreslås det en vesentlig kompetanseoverflytting fra nasjonale frekvensforvaltere til EU-systemet. Når det gjelder den sektorspesifikke konkurransereguleringen vil Kommisjonen gi seg selv vetoadgang for pålagt virkemiddelbruk i de nasjonale markedene. Dette vil medføre overflytting av kompetanse fra Norge til ESA. I tillegg kan det være uheldig i den norske mobilmarkedet som domineres av to infrastruktureiere om marked 15 (mobil originering) skal fjernes fra listen over forhåndsdefinerte markeder.

Norsk holdning: Det er viktig å sikre at frekvensreguleringen hindrer skadelig interferens (forstyrrelse) mellom tjenestene. Det er dessuten viktig for Norge å arbeide for å sikre EFTA-landene fortsatt fleksibilitet og innflytelse i ressursforvaltningen av frekvenser.

Innføring av utvidet vetoadgang er ikke hensiktsmessig for EFTA-landene, blant annet fordi EFTA-landene blir satt på gangen når mulige veto (som følger av dagens regulering om utpeking av tilbyder som skal pålegges særlige forpliktelser) diskuteres internt i EU. Dette vanskeliggjør oppfyllelsen av regelverkets harmoniseringsformål.

Oppfølging overfor EU: Norge har sendt inn koordinerte norske myndigheters syn i de to høringene som Kommisjonen har avholdt. I tillegg fremmes Norges syn på de uformelle nordiske møtene overfor de nordiske medlemslandenes representanter, og i møter mellom Samferdselsdepartementet og Kommisjonsrepresentanter og mellom Samferdselsdepartementet og representanter fra EUs formannskap.

Hovedansvarlig departement: Samferdselsdepartementet

Revidert forslag til nytt forbrukerkredittdirektiv

Kommisjonen la høsten 2005 frem et konsolidert revidert forslag til nytt direktiv om kredittavtaler med forbrukere. Direktivutkastet bygger på prinsippet om totalharmonisering, supplert med prinsippet om gjensidig anerkjennelse av etablerte virksomheter i andre medlemsstater. Forslaget er til behandling i Rådet, hvor det er knyttet betydelig politisk interesse til flere av direktivutkastets bestemmelser. Rådet har ennå ikke klart å bli enige innad om en kompromisstekst, og behandlingen av forslaget videreføres under det tyske formannskapet. Et nytt forbrukerkredittdirektiv vil avløse det gjeldende forbrukerkredittdirektivet med endringsdirektiver.

Betydning for Norge: Om et nytt forbrukerkredittdirektiv vedtas, vil dette berøre finansavtaleloven med Forskrifter og kredittkjøpsloven med forskrifter. Fra norsk side har det særlig vært knyttet interesse til direktivforslagets bestemmelser om ansvarlig långivning og långivers frarådingsplikt overfor forbrukeren. Det er tvilsomt om frarådningsplikten som i dag påligger långiver etter finansavtaleloven § 47, kan opprettholdes under direktivforslaget slik det foreligger i dag. Dette vil medføre at det heller ikke kan være frarådningsplikt i kredittkjøpsloven. Det har videre vært interesse knyttet til direktivforslagets regler om markedsføring av kreditt. Slik forslaget lyder i dag, vil det antagelig ikke være mulig å ha regler om plikt til å opplyse om effektiv rente og totale lånekostnader også ved såkalt nøytral markedsføring av kreditt.

Norsk holdning: Det er en overordnet holdning at nye og moderniserte regler for forbrukerkreditt i utstrakt grad må ivareta hensynet til forbrukerinteresser, da forbrukerhensyn gjør seg gjeldende med tyngde på det området som her reguleres. Fra norsk side er det ønskelig å kunne opprettholde frarådningsplikten som i dag påligger långiver etter finansavtaleloven § 47, samt å ha en tilsvarende regel i kredittkjøpsloven. Fra norsk side er det videre ønskelig å ha mulighet til å kunne ha regler om opplysningsplikt også ved nøytral markedsføring av kreditt.

Hovedansvarlig departement: Justis- og politidepartementet

FORBRUKERPOLITIKK

EUs arbeid med europeisk kontraktsrett og revisjon av forbrukerdirektiver

Kommisjonen la i 2001 fram en meddelelse, KOM (2001) 398, for Rådet og Parlamentet om europeisk kontraktsrett. Formålet var å finne ut om eksisterende forskjeller i nasjonal kontraktsrett skaper vanskeligheter for det indre marked, og i tilfelle hvilke løsninger som vil være egnet for å overkomme slike vanskeligheter. Kommisjonen ønsket å kartlegge hvorvidt det er behov for fellesskapstiltak, og eventuelt i hvilken form et slikt initiativ bør komme. Dette har blitt fulgt opp av en handlingsplan i 2003 og en meddelelse i 2004.

Arbeidet på dette området følger to spor. For det første tar Kommisjonen sikte på å utarbeide en felles referanseramme, med felles prinsipper, definisjoner og modellregler, som vil kunne være til hjelp for å forbedre kvaliteten på eksisterende og fremtidig EU-lovgivning. For det andre tar Kommisjonen sikte på å gjennomgå åtte direktiver som regulerer forbrukerforhold, hvorav seks inneholder kontraktsrettslige regler. Dette gjelder direktivene om dørsalg, pakkereiser, urimelige vilkår i forbrukeravtaler, tidsparter, fjernsalg, prismerking, forbud og forbrukerkjøp. Formålet er blant annet å avdekke uklarheter og ufullstendigheter i, og motsetninger mellom, de ulike direktivene for å oppnå en sterkere og mer ensartet forbrukerbeskyttelse i medlemslandene. Kommisjonen la så i september 2005 frem sin første årlige fremdriftsrapport, KOM (2005) 456. Her redegjøres for fremdriften innenfor arbeidet med en felles referanseramme for europeisk kontraktstrett og gjennomgangen av utvalgte

sektordirektiver. Et konsultasjonsdokument om tidspartdirektivet ble fremlagt for åpen høring i juni 2006, og forslag til revidert direktiv ventes fremlagt våren 2007. En generell grønnbok om revisjonen av forbrukerdirektivene ble lagt frem i februar 2007, med høringsfrist 15. mai 2007.

Hovedansvarlig departement for europeisk kontraktsrett: Justis- og politidepartementet
Hovedansvarlig departement for revisjonen av forbrukerdirektivene: Barne- og likestillingsdepartementet.

Strategiprogram og nytt handlingsprogram for forbrukerpolitikk for perioden 2007-2013

Det nye handlingsprogrammet for perioden 2007-2013 ble vedtatt av Rådet og Parlamentet 18. desember 2006. Det skisserer to hovedmål: å sikre et høyt nivå for forbrukerbeskyttelse, særlig gjennom bedret kunnskapsgrunnlag, og bedret konsultasjon med og representasjon fra forbrukerinteresser, og å sikre effektiv anvendelse av regelverkene for forbrukerbeskyttelse, spesielt gjennom samarbeid om håndheving, informasjon, utdanning og tvisteløsning. I stor grad innebærer programmet en videreføring av aktiviteter og prioriteringer fra det forrige programmet, men med visse endringer som følge av erfaringene med forrige program og en viss reduksjon av det faktiske budsjettnivået. St. prp. nr 73 (2006-2007) gikk i statsråd 25. mai.

Betydning for Norge: Programmet innebærer at Norge deltar i den finansielle komiteen for programmet, som er rådgivende for Kommisjonen mht. det årlige arbeidsprogrammet og fordeling av budsjettet. Det åpner for deltakelse i ulike aktiviteter, hvor særlig det europeiske nettverket for forbrukerkontorer (ECC-Net), som gir informasjon og assistanse (herunder tvisteløsning) til forbrukere i forbindelse med handel over landegrensene, er av betydning for Norge. Som en følge av programmet har også Norge en nasjonal ekspert som arbeider med viktige regelverksspørsmål i DG Sanco.

Norsk holdning: Utformingen av programmet anses tilfredsstillende, i likhet med arbeidsprogrammet for 2007 som ble enstemmig vedtatt av programkomiteen i januar 2007. Kommisjonen la i mars frem den nye forbrukerpolitiske strategien for perioden 2007-2013. Denne strategien er p.t. til vurdering i Norge.

Hovedansvarlig departement: Barne- og likestillingsdepartementet

ARBEIDS- HELSE- OG SOSIALPOLITIKK

Fri bevegelighet av personer

Direktiv 20004/38 EF om fri bevelighet av EF-borgere og deres familiemedlemmer ble vedtatt 29. april 2004. Det erstatter en rekke tidligere direktiver innen samme område. En vesentlig endring i forhold til tidligere er at det ikke lenger kreves tillatelse for opphold og arbeid, men at det foreligger rett til opphold. Det er likevel mulig å pålegge en plikt til registrering. Direktivet inneholder også noen nye elementer, blant annet rett til permanent opphold etter fem år og selvstendige rettigheter til familiemedlemmer uavhengig av nasjonalitet. Direktivet er til vurdering i EØS/EFTA-landene, og det pågår drøftinger mellom Norge, Liechtenstein og Island om hvordan det skal inkorporeres i EØS-avtalen. Kommisjonen iverksatte på møtet i EØS-komiteen 27. oktober 2006 artikkel 102-prosedyren i EØS-avtalen.

Betydning for Norge: Direktivet har betydning for Norges vedkommende i arbeidet med ny utlendingslov.

Norsk holdning: Norge er bundet av de direktivene som nå oppheves, og disse er gjennomført i norsk rett. Norsk holdning har vært at hele direktivet, dvs. også de nye elementene, anses relevant for Norges vedkommende.

Oppfølging overfor EU: Dette er et sentralt punkt i kontakten med EU og en arbeider for å finne en snarlig løsning.

Hovedansvarlig departement: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Arbeidstidsdirektivet

Kommisjonens forslag til endringer i Arbeidstidsdirektivet, først lagt frem i september 2004 og sist i mai 2005, har vært gjenstand for omfattende diskusjoner i Rådet og Parlamentet. Det har foreløpig ikke vært mulig å komme frem til politisk enighet. I november 2006 la det finske formannskapet frem et kompromissforslag, men heller ikke dette forslaget fikk den nødvendige tilslutning. Situasjonen synes fastlåst og det er uklart hva som videre vil skje med direktivet. Det er viktig med endringer i direktivet som følge av konsekvensene av to dommer avsagt av EF-

domstolen vedrørende fortolkningen av direktivets krav til hviletid og definisjon av arbeidstid. Dette er det i hovedsak enighet om. Det er imidlertid stor uenighet knyttet til direktivets "opt-out" bestemmelse og hvorvidt denne skal fases ut eller begrenses i et revidert direktiv. Opt-out bestemmelsen åpner i dag for å fravike direktivets grense på 48 timer i gjennomsnittlig ukentlig arbeidstid, uten at det fastsettes et tak for hvor mye som kan arbeides.

Betydning for Norge: Direktivet er gjennomført i arbeidsmiljøloven. Det er imidlertid viktig for norske myndigheter at det oppnås enighet om et revidert direktiv som kan åpne for en noe større fleksibilitet vedrørende kravet til hviletid og definisjonen av arbeidstid. Avhengig av hva som blir vedtatt kan det bli nødvendig med noen presiseringer i forhold til gjeldende norske arbeidstidsbestemmelser. I diskusjonene i Parlamentet og Rådet har det blitt reist spørsmål som ikke er omhandlet i Kommisjonens forslag; om maksimal ukentlig arbeidstid skal telles per arbeidskontrakt eller per arbeidstaker. Dersom dette reguleres i direktivet vil det kunne få konsekvenser for norsk rett.

Norsk holdning: Norske myndigheter mener opt-out bestemmelsen bør begrenses og på sikt fases ut. Det er imidlertid sentralt at det oppnås enighet om et revidert direktiv og vi har derfor i likhet med blant annet Sverige og Finland støttet det siste kompromissforslaget som ble lagt frem selv om dette ikke hadde en klar utfasingsdato for opt-out bestemmelsen.

Oppfølging overfor EU: Det er viktig at det videre arbeid med direktivet følges nøye. Eventuelle innspill vurderes fortløpende. Man vil også ta sikte på en aktiv oppfølging av arbeidsgrupper og komiteer.

Hovedansvarlig departement: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Kommisjonens arbeid med en grønnbok om modernisering av arbeidsretten

Som ledd i EUs sosiale agenda 2005 – 2010 vurderer Kommisjonen arbeidsrettslige spørsmål og rollen til arbeidslivets parter på fellesskapsnivå i Kommisjonens grønnbok, som ble lagt fram i november 2006 etter mange utsettelser. Formålet er å drøfte behovet for nye lovgivningsinitiativ med utgangspunkt i behovet for større fleksibilitet på arbeidsmarkedene for å øke produktiviteten gjennom omstillinger. Den enkelte arbeidstaker skal trygges gjennom offentlig finansierte trygdeordninger og tiltak for å oppgradere kompetanse. Det er uenighet om den enkeltes interesser skal beskyttes av sterke fagforeninger, som i de nordiske land, eller gjennom nasjonal og felleseuropeisk lovgivning. Kommisjonen mener at de nye medlemslandene ikke har tilstrekkelig utbygd sosial dialog, og at fellesskapslovgivning derfor er nødvendig. Stikkord for denne diskusjonen er begrepet "flexicurity". Diskusjonen gjelder bl.a. arbeidstakerbegrepet, ulike typer arbeidskontrakter og triangulære arbeidsforhold, slik som utsending av arbeidstakere i forbindelse med midlertidig tjenesteyting.

Betydning for Norge: Grønnboken gjelder EU, nye medlemsland og søkerland. Norske forhold drøftes derfor ikke i grønnboken, men initiativ til ny og forenklet lovgivning vil kunne få betydning for norsk rett. Temaene som tas opp i grønnboken er derfor aktuelle også for norsk arbeidsrett.

Norges holdning: Norge har i sitt svar på høringen, som ble oversendt 23. april 2007, uttrykt skepsis til ytterligere regulering på EU-nivå av blant annet arbeidstakerbegrepet. Norge mener slike spørsmål best løses i nasjonal lovgivning. For øvrig er det etter norsk syn ikke motsetning mellom produktivitet, vekst og fleksibilitet og trygghet for den enkelte arbeidstaker. Et godt stillingsvern kan gi trygghet i jobben for de ansatte som igjen kan føre til økt produktivitet og vilje til omstilling. Eventuelle minimumsregler i EU må derfor ikke fastsettes så lavt nivå at det svekker arbeidstakeres vern. Norge er også bekymret for at det mange kaller "nye arbeidsformer" i realiteten kun er tradisjonelle arbeidsforhold – dvs arbeidsforhold mellom en arbeidstaker og en arbeidsgiver. Det er viktig at reelle ansettelsesforhold fortsatt reguleres som dette, og vil understreke at utviklingen av disse såkalt nye "arbeidsformene" ikke bør få konsekvenser for regelverk på arbeids- og sosialfeltet.

Oppfølging overfor EU: Norge vil søke å påvirke EUs oppfølging av grønnboken og Kommisjonens meddelelse om flexicurity gjennom aktiv oppfølging i arbeidsgrupper og komiteer der Norge deltar i EFTA og Kommisjonen.

Hovedansvarlig departement: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

EUs nye helsestrategi

Kommisjonen er i ferd med å utvikle en ny helsestrategi. Målsettingen er at denne skal kunne vedtas sommeren 2007. Den nye strategien vil ta utgangspunkt i tre områder som har vært høyt profilert på europeisk nivå de seneste årene; helsetjenester, helsetrusler og "health in all policies". Kommisjonen ønsker å

- utvikle et EU-rammeverk for trygg og effektiv helsetjeneste av høy kvalitet.
- fokusere på beskyttelse av befolkningen mot helsetrusler. Bakgrunnen for dette er det mangfoldet av helsetrusler som man ser med blant annet den økte forekomsten av HIV og AIDS, nye tilfeller av tuberkulose, ny variant av Creutzfeldt Jacobs sykdom, trusler om bioterrorisme og den humane trusselen forårsaket av fugleinfluensa.
- ivareta helsehensyn ved at alle store og nye initiativ på EU-nivå skal inkludere en konsekvensvurdering av hva initiativet vil kunne bety for folks helse og helsesystemer.

Strategien vil definere noen få kjerneområder med klare mål. Disse kjerneområdene vil profitere på å ha et bredt fokus med vekt på å få helsehensyn inn i andre politikkområder, samtidig som man ser at mange av de problemene man står overfor, vil måtte angripes ikke bare på EU-nivå, men i en global sammenheng. Som kjerneområder nevnes; bedre forebygging og respons på helsetrusler; bedre kvalitet og rettslig sikkerhet i helsetjenesten; reduksjon av sosiale ulikheter i helse; gjøre sunne valg lettere; bedre informasjon til pasienter; fokus på helsefremmende arbeid som ernæring og fysisk aktivitet, mental helse, tobakkskadeforebygging og forebygging av alkoholmisbruk.

Betydning for Norge: Strategien vil, når den er vedtatt, legge føringer for Kommisjonens prioriteringer innen helseområdet i neste tiår. Både innretning på programmer (f. eks. Folkehelseprogrammet), EUs prioriteringer i internasjonale fora som FN, så vel som allokering av ressurser innen folkehelsearbeidet vil påvirkes av strategien. Gjennom dette vil den også ha betydning for EUs relevans i forhold til norske folkehelseprioriteringer.

Norges holdning: Norge er positiv til de forslag til innretning Kommisjonen hittil har signalisert.

Oppfølging overfor EU: Norge har kommet med skriftlig innspill til strategien i februar 2007. Det vil være naturlig å ta opp saken i møter med EU på politisk og administrativt plan.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

Alkoholpolitisk strategi

EUs strategi for å redusere alkoholrelaterte skader, den første i sitt slag, ble lagt frem høsten 2006. Strategien omhandler tiltak for å redusere alkoholmisbruk., tiltak som kan iverksettes av industrien gjennom selvregulering og vurderinger av hvordan Kommisjonen kan bidra til å støtte medlemsstatene i deres bestrebelse på å utvikle nasjonal politikk og koordinere tiltak.

Strategien ble drøftet på Helseministerrådsmøtet i desember 2006 hvor de fleste medlemslandene ga sterk støtte til strategien. Man vil i oppfølgingen ha spesiell fokus på muligheter og utfordringer i forhold til hvilken støtte EU kan bidra med i forhold til nasjonal politikk på området, og hvilken form for involvering medlemslandene mener er hensiktsmessig fra Rådets side. Dette kan på sikt bidra til økt forståelse og aksept av nordiske synspunkter og strategier når det gjelder bekjempelse av alkoholskader.

Betydning for Norge: Forebyggende tiltak som retter seg mot hele befolkningen er sentrale norske virkemidler for å begrense alkoholrelaterte skader. Norge vil arbeide for og støtte slike tiltak også på europeisk nivå, herunder økning av satsene for minimumsavgifter på alkohol i EU. Samtidig legger Norge vekt på at ulike kulturelle, sosiale og økonomiske forhold nødvendiggjør at tiltakene tilpasses forholdene i det enkelte land.

Norsk holdning: Norge støtter de nordiske EU-lands krav om reduserte importkvoter for alkohol, og er for øvrig positiv til at EU med strategien løfter opp alkohol som et helseproblem.

Oppfølging overfor EU: Det vil være naturlig å ta opp saken i møter med EU på politisk og administrativt plan.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

Ernæring, fysisk aktivitet og helse – grønnbok og "plattform"

15 mars 2005 lanserte Kommisjonen i samarbeid med industri- forbrukergrupper, helseeksperter og politiske ledere en felles frivillig plattform for ernæring, fysisk aktivitet og helse. Plattformen for kosthold, fysisk aktivitet og helse var EUs første konkrete tiltak for å redusere fedme som et helseproblem. Målet er å bringe aktører sammen i et felles forum og få etablert en mer formell men samtidig mer åpen prosess rundt dette tema. Målet er at medlemmene av plattformen skal komme med bindende og verifiserbare løfter om aktiviteter som skal bidra til å stoppe /reversere utviklingen mot økende overvekt i Europas befolkning.

Videre la Kommisjonen 8. desember 2005, i forkant av rådsmøtet for EUs helseministere, frem grønnboken "Fremme av sunne kostvaner og fysisk aktivitet – En europeisk dimensjon i forebyggingen av overvekt, fedme og kroniske sykdommer". Grønnboken analyserer omfanget av fedme og overvekt i de europeiske landene og peker på helsekostnadene knyttet til dette problemet. Den danner også grunnlaget for videre arbeid med en felles europeisk strategi mot fedme.

Strategien har økt EUs politiske oppmerksomhet i forhold til ernæring. Dette kan på sikt bidra til økt forståelse og aksept av nordiske synspunkter og strategier når det gjelder bekjempelse av overvekt og andre livsstilsykdommer. Norske myndigheter er positive til at det settes fokus på temaet.

Kommisjonen la 30. mai frem en hvitbok om en felles europeisk strategi om ernæring, overvekt og fedme. Strategien peker på innsatsområder i forhold til bekjempelse av overvekt og andre livsstilsykdommer og inkluderer konkrete tiltak. Tiltakene i strategien skal evalueres i 2010.

Norsk holdning: Det er positivt at det fokuseres på ernæring, fysisk aktivitet og helse også på et europeisk nivå. Det er allerede utarbeidet handlingsplaner nasjonalt og i samarbeid med de nordiske land på disse områdene, hvor det er sagt at dette arbeidet må sees i sammenheng med arbeidet i EU og i WHO.

Oppfølging overfor EU: Norske myndigheter deltok i konsultasjonsprosessen omkring grønnboken og vil følge med i det videre arbeidet som nedfelt i strategien.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet.

Pasientmobilitet og helsetjenester i EU

Helsetjenester, herunder pasienters rett til dekning av utgifter til helsehjelp i andre EØS-land, ble av Kommisjonen forsøkt regulert i utkast til tjenestedirektiv. Helsetjenester ble utelatt fra tjenestedirektivets virkeområde etter første lesning i Parlamentet og Ministerrådet. Den særlige bestemmelsen om pasienters rett til utgiftsdekning ble også tatt ut. Parlamentet og Ministerrådet har begge gitt uttrykk for at det bør utvikles et eget forslag for hvordan helsetjenester er omfattet av fellesskapsretten.

Bakgrunnen er blant annet at EF-domstolen i sin rettspraksis har slått fast at helsetjenester omfattes av det indre marked og prinsippet om fri bevegelighet for tjenester, jf. EF-traktaten art. 49. Dette gjelder både offentlige og private helsetjenester og uavhengig av hvordan helsevesenet i landene er organisert og finansiert. EF-domstolen har gjennom en serie dommer klargjort at pasienter som tjenestemottakere har rett til dekning av utgifter til helsehjelp i andre EØS-land under visse forutsetninger. Det vil være en restriksjon i forhold til prinsippet om fri bevegelighet for tjenester om de ikke får utgiftsdekning eller utgiftsdekningen gjøres avhengig av forhåndsgodkjenning. Medlemslandene kan opprettholde restriksjoner blant annet dersom dette kan begrunnes av tvingende allmenne hensyn, for eksempel hensynet til folkehelsen. Når det gjelder sykehusbehandling har EF-domstolen lagt til grunn at restriksjoner kan være nødvendig for å beskytte folkehelsen ved å sikre en kvalitativt god og geografisk spredt helsetjeneste, for å sikre effektiv utnyttelse av begrensede ressurser i helsesektoren og for å kontrollere helseutgiftene. Et system med forhåndsgodkjenning kan derfor forsvares for sykehusbehandling, men godkjenning må gis dersom helsehjelpen ikke kan gis i hjemlandet innen den tid som anses medisinsk forsvarlig. Domstolen har kommet til at slike restriksjoner ikke kan begrunnes for så vidt gjelder ikke-sykehusbehandling. I henhold til EF-domstolens praksis skal pasienter ha dekning av utgifter til enhver ikke-sykehusbehandling som de har krav på i egen stat, og det uten forhåndsgodkjenning. Utgiftene skal refunderes inntil det beløp som ville blitt refundert om behandlingen hadde funnet sted nasjonalt.

Kommisjonen lanserte 26. september 2006 en åpen høringsrunde med en meddelelse om helsetjenester i EU og høringsfrist var 31. januar 2007. Målsetningen er blant annet å fastlegge et klart rammeverk for pasientmobilitet og andre former for grensekryssende helsetjenester i EU som sikrer rettslig forutsigbarhet for pasientene. Med høringsrunden ønsker man å få synspunkter på hvordan den rettslige forutsigbarheten kan sikres. Samtidig ønsker man synspunkter på om samarbeid mellom medlemsstatenes helsesystemer på europeisk nivå bør styrkes

også ved ulike ikke-rettslige tiltak. Kommisjonen har varslet at den vil komme med konkrete forslag i løpet av høsten 2007.

Betydning for Norge: EF-domstolens praksis vedrørende pasientmobilitet i medhold av EF-traktaten art. 49 gjelder tilsvarende for Norge i medhold av EØS-avtalen art. 36. Eventuell rettslig regulering på området, for eksempel et direktiv, vil være EØS-relevant.

Norsk holdning: Norsk holdning til Kommisjonens initiativ og de problemstillinger som er tatt opp i Kommisjonens meddelelse er kommet til uttrykk i Norges høringsuttalelse avgitt 31. januar 2007. (Begge dokumentene er å finne på: http://www.odin.no/hod/norsk/samarbeid/europeisk/048011-130036/dok-bn.html)
Hovedsynspunktet er at det fortsatt må være landenes ansvar hvordan de vil organisere og finansiere sine helsevesen, jf. subsidiaritetsprinsippet. I lys av at indre markedsreglene likevel setter visse grenser for landenes frihet på dette området, er den norske holdningen at det vil være på sin plass med rettslig regulering av visse forhold knyttet til pasientmobilitet, midlertidig tjenesteyting i annet land enn etableringslandet, samarbeid mellom tilsynsmyndigheter, ansvarsforsikring og assistanse til pasienter. Bakgrunnen for dette standpunktet er at regulering vil gi en klargjøring av rettstilstanden og være lettere å forholde seg til enn fortsatt rettsutvikling gjennom EF-domstolens avgjørelser i de saker som blir forelagt den. Ut over de nevnte punktene er norsk holding at det ikke er nødvendig eller ønskelig med rettslig regulering. Andre former for samarbeid kan derimot være nyttig, for eksempel når det gjelder informasjon til pasienter, helsepersonell og helsemyndigheter, tiltak for å bedre pasientsikkerhet og kvalitet i landenes helsevesen, tiltak som fremmer effektiv ressursutnyttelse m.m.

Oppfølging overfor EU: Norge har avgitt høringsuttalelse til Kommisjonens meddelelse i januar 2007. Denne saken vil ha høy prioritet i møter med EU på politisk og administrativt plan. Helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad har i første halvdel av 2007 hatt to møter med helsekommissær Markos Kyprianou hvor saken er blitt tatt opp.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

Legemiddelpakken

EU vedtok 31. mars 2004 en forordning og tre direktiver på legemiddelområdet - "legemiddelpakken". Disse rettsaktene er direktiv 2004/24/EF som endrer direktiv 2001/83/EF ved å innføre regler om en forenklet godkjenningsprosedyre for tradisjonelle plantelegemidler, direktiv 2004/27/EF som endrer direktiv 2001/83/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler for mennesker, 2004/28/EF som endrer direktiv 2001/82/EF om innføring av et fellesskapsregelverk for legemidler til dyr, og forordning 726/2004 om fastsettelse av fremgangsmåter i Fellesskapet for godkjenning og overvåking av legemidler for mennesker og dyr og om opprettelse av et europeisk byrå for legemiddelvurdering.

Hovedformålet med regulering av godkjenning og omsetning av legemidler er å ivareta folkehelsen. Regelverket skal sikre at de legemidler som til enhver tid er på markedet, ikke innebærer en risiko som står i misforhold til den nytten legemidlet representerer. EUs formål med de nye rettsaktene er å tydeliggjøre, forenkle og effektivisere regelverket på legemiddelområdet. Det er foretatt en rekke justeringer av mer teknisk art, i tillegg til noen bestemmelser som materielt endrer gjeldende regelverk.

EØS/EFTA-landene har oversendt Kommisjonen et utkast til EØS-komitébeslutning. Det forventes at legemiddelpakken inkorporeres i EØS-avtalen senest 1. halvår 2008.

Betydning for Norge: Legemiddelområdet er fullharmonisert i EØS-området, og en raskest mulig innlemmelse av legemiddelpakken i EØS-avtalen er derfor ønskelig.

Norsk holdning: Norge er positiv til de faglige prinsippene i det nye regelverket.

Hovedansvarlig departement: Helse- og omsorgsdepartementet

Kulturprogrammet

EUs nye rammeprogram for Kultur, Kultur 2007-2013, skal fremme et felleseuropeisk kulturområde gjennom utvikling av kulturelt samarbeid mellom kunstnere, kulturarbeidere og kulturinstitusjoner. Programmet har en budsjettramme på 400 millioner euro over en sjuårsperiode. EFTAs arbeidsgruppe for kultur har gitt innspill til utarbeidelsen av programmet. Kultur 2007-programmet ble vedtatt av Parlamentet og Rådet ved beslutning av 12. desember 2006.

Betydning for Norge: Kultur 2007-programmet vil styrke samhandlingen mellom kulturoperatører i Norge og Europa. St.prp. nr. 45 (2006-2007) om samtykke til godkjenning av en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av programmet i EØS-avtalen ble godkjent i statsråd 23. februar. Norge møter i forvaltningskomiteen for EUs rammeprogram om kultursamarbeid, og nominerer eksperter til juryer i programarbeidet.

Norsk holdning: Norske kulturoperatører har vist stor interesse for Kultur 2000-programmet og har jevnt over oppnådd gode resultater innenfor rammene av de forutgående programmene. For disse aktørene er det viktig å kunne fortsette å nyttiggjøre seg de erfaringer som er gjort, og bygge videre på det samarbeidet som er satt i gang gjennom Kultur 2000-programmet. Slik det nye programmet er utarbeidet ventes det også å åpne for større muligheter for innovative prosjekter.

Hovedansvarlig departement: Kultur- og kirkedepartementet

Mediaprogrammet

EUs nye MEDIA-program, MEDIA 2007 (2007-2013) har som formål å styrke den europeiske audiovisuelle industrien økonomisk for å gjøre den i stand til mer effektivt å spille en kulturell rolle i samfunnet. Programmet gir støtte til utdanning, prosjektutvikling, distribusjon, markedsføring og pilotprosjekter. Programmet har en budsjettramme på 755 millioner euro over en sjuårsperiode. Europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1718/2006/EF av 15. november 2006 om gjennomføringen av et støtteprogram for den audiovisuelle sektor (MEDIA 2007) trådte i kraft for EU 1. januar 2007.

Betydning for Norge: St.prp. nr.47 (2006-2007) om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av et støtteprogram for den europeiske audiovisuelle industri (MEDIA 2007) ble godkjent i statsråd 2.mars. Norge møter i forvaltningskomiteen for MEDIA-programmet.

Norsk holdning: Norske produsenter, distributører og yrkesutøvere har jevnt over oppnådd gode resultat innenfor rammen av de foregående programmene, MEDIA II (1996-2000) og MEDIA Plus (2001-2006). I tillegg kommer ikke-målbare resultater som kompetanseutvikling og nettverksbygging.

Utviklingen på filmområdet går i retning av stadig større internasjonalisering. Det er viktig at norske produsenter tar del i denne utviklingen. Norsk deltagelse i MEDIA-programmet bidrar blant annet til økte finansieringsmuligheter for norske audiovisuelle produksjoner, utvidet marked, kompetanseheving, profesjonalisering og internasjonalisering av bransjen. Det er derfor viktig med fortsatt norsk deltakelse i MEDIA 2007.

Hovedansvarlig departement: Kultur- og kirkedepartementet

Forslag til nytt direktiv om TV-virksomhet

Kommisjonen la 13. desember 2005 frem forslag til et nytt direktiv om regulering av audiovisuelle medietjenester. Forslaget er en oppdatering og utvidelse av direktiv 89/552 om utøvelse av fjernsynsvirksomhet. Forslaget innebærer at direktivet fremdeles skal være et minimumsdirektiv og medlemslandene vil da fortsatt ha adgang til å ha strengere nasjonale regler, f.eks. om reklame.

Forslaget er til behandling i Parlamentet og Rådet i henhold til samarbeidsprosedyren. Parlamentet stemte over forslaget 13. desember 2006. Det er kommet til en foreløpig enighet i rådet om vesentlige punkter, likevel med avvikende syn fra flere land.

Betydning for Norge: Nåværende TV-direktiv er innlemmet i EØS-avtalen.

Norsk holdning: Norge er positiv til store deler av forslaget til nytt direktiv, herunder utvidelsen av beskyttelsen av mindreårige mv. til såkalte ikke-lineære tjenester som for eksempel "video-på-forespørsel". Samtidig er man skeptisk til flere av forslagene om liberalisering av regelverket for reklame i tv-sendinger som vil kunne øke presset mot norsk regulering på området. Dette gjelder bl.a. forslaget som åpner for å tillate produktplassering som er henvisninger til produkter mv. i et program mot betaling. Norge ønsker også å styrke adgangen til å slå ned på rettede sendinger. 13 land, herunder Sverige, har tatt et initiativ for å endre Kommisjonens forslag til regelverket på dette området.

Det ble i august 2006 og mars 2007 gitt EØS/EFTA-kommentarer på forslaget til Kommisjonen, Rådet og Parlamentet. Prosessen vil bli fulgt opp videre blant annet med vurdering av om det kan være hensiktsmessig for Norge eller EØS/EFTA-landene å fremme synspunkter på nytt.

Hovedansvarlig departement: Kultur- og kirkedepartementet

MILJØ OG BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Klimapolitikken

EUs toppmøte 8.- 9. mars 2007 vedtok å redusere klimagassutslippene med 20 % i 2020 sammenliknet med 1990-nivå. Målet skal nås ved bruk av EUs kvotehandelssystem, og andre energipolitiske og klimapolitiske virkemidler. Dette vil fungere som et midlertidig mål frem til det er forhandlet frem endelige utslippsforpliktelser for i-landene etter 2012. Det ble videre foreslått at i-landene samlet skal forplikte seg til en utslippsreduksjon på 30 % innen 2020 i en ny klimaavtale. Det vil være nødvendig med en samlet i-landsreduksjon av denne størrelsesorden for å kunne realisere målet om å begrense økningen av den globale gjennomsnittstemperaturen til maksimalt 2ºC (fra før-industrielt nivå). Hvordan disse prosentvise reduksjonene forholder seg til sentrale elementer i klimapolitikken, som bruk av de fleksible mekanismene, vilkår for andre parters forpliktelser, byrdefordeling etc. er foreløpig uklart, så det gjenstår en del med hensyn til konkretisering av politikken.

10. januar i år la Kommisjonen fram *"An Energy Policy for Europe"*. EU satser sterkt på utvikling av felles energipolitikk, og har identifisert tre hovedsatsinger: Et velfungerende indre energimarked, klimavennlig energi og forsyningssikkerhet. Miljø og klima er med andre ord godt integrert i denne satsingen.

Globalt er EUs klimapolitikk i stor grad rettet mot samarbeid med andre store utslippsland og EU arbeider for å integrere klima i bistanden. EUs nye energifond (energieffektivitet) understreker EUs satsing på dette området. Som EU legger Norge stor vekt på strategisk samarbeid med store utslippsland, samt klimamotivert miljøbistand. Vi ser også dette arbeidet som et ledd i beredning av grunnen for global deltakelse i nye forpliktelser under Klimakonvensjonen. Det europeiske råd behandlet begge sakskompleksene på toppmøtet i mars 2007.

Betydning for Norge: EUs klima og energipolitikk er svært viktig for Norge, med både miljøpolitisk, energipolitisk, finanspolitisk og næringspolitisk betydning. Klimapolitikken er et høyt prioritert miljøområde i både EU og Norge, og miljøvirkningene av energibruk er i stor grad en felles utfordring.

Norsk holdning: Norge har i likhet med EU gått inn for at den globale temperaturøkningen må holdes under 2 grader Celsius (fra før-industrielt nivå) og at dette målet skal legges til grunn for forhandlinger om fremtidige klimaavtaler. Målet innebærer at verdens samlede utslipp minst må halveres innen 2050. Det er åpenbart at landene som har utslippsforpliktelser under Kyotoprotokollen ikke alene kan sikre at dette målet blir nådd. Regjeringen ser på de ulike elementene i Kommisjonens forslag som viktige skritt på veien mot å realisere 2-gradersmålet. Norge støtter EUs satsing på energieffektivitet og på fornybar energi, og er tilfreds med at CO_2-fangst og forsvarlig lagring (CCS) anses som et viktig virkemiddel for å redusere utslipp av klimagasser til atmosfæren.

Regjeringen vurderer det likevel som viktig å arbeide for økt forståelse i mange EU-land for den miljøpolitiske rolle CCS kan spille, og vil søke å videreutvikle samarbeidet med EU på dette feltet.

Oppfølging overfor EU: Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet vil jobbe aktivt overfor EU for å belyse de viktige miljøsidene ved CCS. Det legges vekt på at norske posisjoner spilles inn i relevante fora i EU – både politiske og tekniske, og at Norge følger opp EUs omfattende interesse for teknologiutviklingen på dette området.

Hovedansvarlig departement: Miljøverndepartementet

Kvotehandelsdirektivet

Både EU og Norge etablerte nasjonale klimakvotesystemer fra og med 2005. Handel med klimakvoter er blant de viktigste virkemidlene i både EU og Norge for å få ned utslippene av klimagasser på en kostnadseffektiv måte. EUs kvotehandelsdirektiv (2003/87/EF), som er under revidering i EU primært med sikte på endringer fra og med 2013, medfører at ca. 40-50 % av utslippene i EU blir kvotepliktige. Kommisjonen har i forbindelse med revideringen av direktivet foreslått at utslipp fra luftfartssektoren skal innlemmes i kvotesystemet fra 2011.

Betydning for Norge: Direktivet har stor betydning for Norge bl.a. ved at vårt nasjonale kvotesystem for 2008-2012 skal knyttes til EUs kvotesystem. Det vil si at norske bedrifter får mulighet til å handle klimakvoter med bedrifter i EU. På denne måten vil norske virksomheter stå overfor den samme prisen på utslipp som tilsvarende virksomheter i Europa. Direktivet spiller en helt sentral rolle i EUs klimapolitikk og i gjennomføringen av utslippsforpliktelsene under Kyotoprotokollen.

Regjeringen arbeider med å utforme en nasjonal tildelingsplan for fordeling av kvoter, og vil komme nærmere tilbake til den endelige utformingen av kvotesystemet for perioden 2008-2012 i en egen Odelstingsproposisjon. Kvotesystemet forventes da å omfatte bedrifter som står for mer enn 40 prosent av de norske klimagassutslippene.[2] Kvotedirektivet vil for øvrig ikke hindre ytterligere bruk av nasjonale virkemidler, som CO2-avgift eller teknologikrav. Kvotene i kvotesystemet vil også være kvoter som er godkjent under Kyotoprotokollen. Samlet vil de kvotepliktige virksomhetene få tildelt færre kvoter enn de trenger. Underskuddet må de skaffe seg i markedet, enten i EU eller gjennom de prosjektbaserte Kyotomekanismene *Felles gjennomføring* og *Den grønne utviklingsmekanismen.* På denne måten vil de også bidra til at Norge får dekket opp en del av det behovet for kvoter som det forventes at landet trenger for å gjennomføre utslippsforpliktelsen under Protokollen.

Norsk holdning: Regjeringen har åpnet for å inkludere EUs kvotedirektiv i EØS-avtalen på enkelte vilkår. Det er nå forhandlinger mellom EU og EFTA/EØS om disse vilkårene for tilknytning til kvotesystemet, herunder om institusjonell løsning mht vurdering av EFTA/EØS-landenes allokeringsplaner. Det legges til grunn at Norge selv vil kunne bestemme hvor stor del av kvotene som skal selges og ikke er bundet av EUs maksimumsbestemmelser på dette punktet.

Oppfølging overfor EU: Nære kontakter for å sluttføre forhandlingene snarest mulig, samt påvirke revideringen av EUs kvotehandelsdirektiv med utvidelse til flere sektorer bl.a. innen transport og til flere klimagasser.

Hovedansvarlig departement: Miljøverndepartementet

EUs nye kjemikalielovgivning (REACH)

REACH ble vedtatt 18.12.2006 (EP- og Rådsforordning nr. 1907/2006). Formålet med regelverket er å beskytte miljø og helse, samtidig som industriens konkurranseevne og innovasjonskraft opprettholdes. Det har stor miljøpolitisk betydning at Europa har vedtatt det omfattende regelverket om kjemikalier. Systemet innebærer i hovedsak:

- Registrering av stoffer med informasjon om helse og miljøegenskaper, forventede bruksområder samt en enkel risikovurdering (utføres av næringslivet selv).
- En grundigere evaluering av stoffer som brukes i store mengder

[2] Petroleumssektoren vil trolig stå får nær to tredeler av utslippene i det norske systemet, og det vil også bl.a. omfatte produksjon av sement og kalk, petrokjemi, raffinerier, ilandføringsterminaler, treforedlingsindustrien og landbaserte energianlegg med kapasitet over 20 MW.

- Autorisasjon - en godkjenningsordning for de farligste stoffene for både helse og miljø. Myndighetene må gi tillatelse før et stoff kan benyttes til et spesielt formål.
- Etablering av et nytt uavhengig kjemikaliebyrå.

Betydning for Norge: Som mottager av luft- og vannstrømmer samt produkter fra Europa har det viktige helse- og miljøgevinster for Norge at EU nå har innført skjerpet kjemikaliekontroll og -regelverk. Det nye kjemikalieregelverket vil ha direkte konsekvenser for norsk regelverk og beskyttelsesnivå gjennom EØS-avtalen. Regelverket skal bl.a. sikre at bruken av de farligste stoffene begrenses så langt som mulig. I tillegg er det viktig at Norge får anledning til å delta i det nye kjemikaliebyrået (European Chemicals Agency) som etableres i Helsingfors.

Norsk holdning: REACH innebærer en betydelig hevning av beskyttelsesnivået i Europa mht kjemikalier. EFTA/EØS-landene gjennomgår nå regelverket grundig med tanke på å identifisere behov for eventuelle tilpasninger eller utfordringer knyttet til å sikre god gjennomføring i norsk rett. Dette arbeidet vil ha høy prioritet i 2007, og Miljøvernmyndighetene vil arbeide for å bygge opp grunnlaget for regulering av farlige stoffer i REACH. Kjemikaliefeltet trenger dynamikken i at enkeltaktører går foran, noe som fordrer å bygge tiltak på sterk dokumentasjon og effektivt nasjonalt arbeid for å sikre oppslutning.

Oppfølging overfor EU: Norge vil følge gjennomføringen av REACH tett og fortsette arbeidet med påvirkning av EUs utvikling av nye rettsakter på kjemikalieområdet gjennom aktiv deltakelse i komiteer og arbeidsgrupper, samt arbeide aktivt for deltakelse i kjemikaliebyrået som er under etablering i Helsingfors.

Hovedansvarlig departement: Miljøverndepartementet

Kvikksølvstrategien

Kommisjonen la frem en kvikksølvstrategi januar 2005 som ble godkjent av Rådet og Parlamentet mars 2006. Strategien vurderer tiltak rettet mot kvikksølv i hele livssyklusen fra produksjon, bruk, avfallsbehandling, utslipp og eksport. Denne legger også grunnlag for EUs innspill til FNs miljøprogram om kvikksølv. Norge har klare ambisjoner om strengere tiltak på dette området, og har bidratt til utformingen av EUs strategi. Kommisjonen har nylig fremmet forslag om eksportforbud av metallisk kvikksølv fra 2011 og krav til lagring av overskuddskvikksølv. EU støttet Norges forslag om legalt bindende instrument på kvikksølv under UNEPs styremøte i februar 2007.

Betydning for Norge: EUs politikk og regulering av kvikksølv har stor betydning for Norge, både fordi regelverk i EU setter rammebetingelser for virkemiddelbruk i Norge, spesielt på produktområdet, og fordi en betydelig andel av de samlede langtransporterte tilførslene av kvikksølv kommer fra EU. EUs strategi fokuserer på utfasing av kvikksølv i klor-alkali industrien som er en betydelig kilde. Dette vil medføre 12-15 tusen tonn med "overskuddskvikksølv" som må tas hånd om. Norge har faset ut denne bruken i vår industri, men må følge opp dette internasjonalt for å få en miljømessig forsvarlig avfallshåndtering av overskuddskvikksølvet.

Norsk holdning: Norge ønsker et høyt ambisjonsnivå og ønsker at eksportforbudet trer i kraft tidligere enn 2011, samt at forbudet kan omfatte også kvikksølvforbindelser og produkter med kvikksølv. Norge ønsker et fortsatt høyt ambisjonsnivå og økt fokus på miljøfarlige kjemikalier i bl.a. produkter. Norge har derfor nylig sendt på nasjonal høring og notifisert til ESA/EU et forslag om forbud mot kvikksølv i produkter. Forslaget omfatter noen av produktene i kvikksølvstrategien, men er mer ambisiøst. Vi arbeider for at innsatsen rettes mot de områdene der gevinstene for helse og miljø er størst. Norge arbeider videre med globale reguleringer av kvikksølv.

Oppfølging overfor EU: Følger aktivt opp på globalt nivå i samarbeid med EU.

Hovedansvarlig departement: Miljøverndepartementet

Strategi for luftforurensninger

Kommisjonens forslag til strategi ble lagt frem for Rådet og Parlamentet i september 2005. Strategien setter mål for 2020 for reduksjon i miljøbelastningen som fører til bl.a. forsuring, overgjødsling og helseskader. Videre settes det mål for reduksjon av utslippene i EU-området av SO_2, NOx, VOC, ammoniakk og PM2,5. Som del av strategien la Kommisjonen frem forslag til et nytt direktiv om lokal luftkvalitet. Det legges i dette forslaget bl.a. opp til å innføre en bindende grense for PM2,5 i luft fra 2010, samt et mål om ytterligere reduksjon i perioden frem til 2020. Videre varsles det at Kommisjonen vil ta initiativ til revidert og ny lovgivning overfor ulike utslippskilder. Det varsles også at Kommisjonen vil legge frem forslag til nytt direktiv om nasjonale utslippstak for forurensninger til luft (jf. nåværende NEC-direktiv), hvor også landenes samlede utslipp av PM2,5 kan bli regulert. Det gjeldende NEC-direktivet er EUs oppfølging av sine forpliktelser i forhold til Gøteborgprotokollen.

Rådet vedtok i mars 2006 konklusjoner vedrørende strategien. Parlamentet vedtok en resolusjon om strategien i september 2006. Det legges opp til at det nye direktivet om lokal luftkvalitet skal tre i kraft i desember 2007.

Betydning for Norge: Som mottaker av langtransportert luftforurensning er det av stor betydning for miljøsituasjonen i Norge at EU utvikler strengere lovgivning på dette området. Naturens tålegrenser for forsuring vil være overskredet i store deler av Sør-Norge selv med full effekt av Gøteborgprotokollen. Flere norske byer har konsentrasjoner av partikler som innebærer fare for helseskader. Elementer i EUs strategi for luftforurensning vil kunne innvirke på norske sektorer.

Norsk holdning: Norge er positiv til innholdet i luftstrategien. For bedre å beskytte befolkningen mot helseskader, vil Norge kunne støtte strengere krav til PM2,5 i det nye direktivet om lokal luftkvalitet. Regjeringen vil i 2007 vurdere EUs NEC-direktiv fra 2001 grundig med tanke på muligheten for innlemmelse i EØS-avtalen, og følge arbeidet med revisjon av direktivet.

Oppfølging overfor EU: Norge vil følge arbeidet gjennom relevante samarbeidsfora.

Hovedansvarlig departement: Miljøverndepartementet

EUs marine strategi og forslag til havstrategidirektiv

EUs marine strategi legger føringer for det internasjonale havmiljøarbeidet i Europa, og vil påvirke det regionale samarbeidet i nordøst-Atlanteren (OSPAR) og Nordsjøen. Den marine strategien må sees i sammenheng med utarbeidelsen av en ny helhetlig maritim politikk hvor den marine strategien skal utgjøre miljøpilaren i denne politikken. Tiltak vedrørende fiskeri og radioaktivitet omfattes ikke av EUs marine strategi, idet det vises til EUs felles fiskeripolitikk og EURATOM-avtalen.

Målet for forslaget om havstrategidirektiv er å etablere et rammeverk for handling på fellesskapsnivå på havmiljøområdet for å bevare og unngå miljøødeleggelser og gjenoppbygge det marine miljø. Det stilles krav til medlemslandene om utarbeidelse av forvaltningsplaner, overvåkning og rapportering og regionalt samarbeid om dette. Målet er å oppnå god miljøstatus i hvert enkelt havområde, dvs. at havet har et biologisk mangfold, at det er rent, friskt og produktivt, at det forvaltes på et bærekraftig nivå og at man bevarer muligheten for bruk og aktivitet nå og for fremtidige generasjoner. Det skal utvikles strategier for ulike havområder som vil bli jevnlig oppdatert og offentliggjort.

Rådet kom fram til politisk enighet om utkastet til havstrategidirektivet 18. desember 2006. Parlamentet hadde sin første behandling 13. november 2006. Endelig beslutning vil tas av Parlamentet og Rådet gjennom medbestemmelsesprosedyren.

Betydning for Norge: Gjennom havmiljømeldingen (St.meld. nr. 12 (2001-2002)) har Norge nylig etablert en helhetlig og økosystembasert havmiljøpolitikk, slik det også legges opp til i den europeiske marine strategien. Stortingsmelding om helhetlig forvaltning av Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten ble fremmet våren 2006. Forvaltningsplanen er et konkret eksempel på en regional plan for en økosystembasert forvaltning av et havområde, og er et viktig bidrag fra norsk side i arbeidet med den marine strategien. Norge har videre startet arbeidet med en forvaltningsplan for Norskehavet som etter planen skal ferdigstilles i 2009. OSPAR er det viktigste forum for diskusjon av miljøspørsmål knyttet til norske havområder og hvor Norge tradisjonelt har hatt en helt sentral stilling.

Norsk holdning: EFTA/EØS-landene vurderer for tiden EUs foreløpige forslag til havstrategidirektiv. EØS-relevansen av direktivet må avklares, bl.a. EØS-avtalens geografiske virkeområde. Norge er i dialog med de andre EØS/EFTA-landene.

Materielt sett utgjør forslaget om havstrategidirektiv et viktig europeisk initiativ, og det er ønskelig med en tilknytningsform til EØS-avtalen som gir best mulig grunnlag for en tett oppfølging og aktiv norsk deltakelse i direktivets videre utvikling. Fra norsk side er det blant annet ønskelig med mer spesifikke kriterier for "god miljøtilstand", slik Parlamentet og Rådet legger opp til, og at de regionale havmiljøkonvensjonene sikres en sterkere rolle i gjennomføringen. Det bør også tilrettelegges bedre for samarbeid med tredjeland.

Oppfølging overfor EU: Kontakt med formannskapslandet i EU, bidrag til innspill fra OSPAR v/sekretariatet, via nordisk samarbeid m.m.

Hovedansvarlig departement: Miljøverndepartementet

Strategi for bærekraftig utvikling

EUs strategi for bærekraftig utvikling ble vedtatt av EUs stats- og regjeringssjefer i juni 2001. Målsetningen var å bedre livskvaliteten for nåværende og kommende generasjoner ved å sørge for at økonomisk vekst, miljøkvalitet og sosial inkludering går hånd i hånd. En revidert EU-strategi for bærekraftig utvikling ble lagt frem i juni 2006.

Betydning for Norge: Strategien er ikke en del av EØS-avtalen og er således ikke forpliktende for Norge. Den utgjør imidlertid en overordnet ramme for EUs miljøhandlingsprogram som er en del av EØS-avtalen.

Norsk holdning: I Norges arbeid med bærekraftig utvikling, samt i den nordiske bærekraftstrategien, legger en til grunn mange av de samme politiske føringene som EU-landene. Norge har derfor interesse av en viss samordning av sin overordnede politikk for en bærekraftig utvikling med EU. Regjeringen vil legge frem en oppdatert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling i Nasjonalbudsjettet 2008.

Oppfølging overfor EU: Norge følger EUs arbeid med bærekraftig utvikling kontinuerlig.

Hovedansvarlig departement: Finansdepartementet, Miljøverndepartementet og Utenriksdepartementet

ENERGI

Energipolitikk for Europa – "energipakken"

Som en oppfølging av EUs Grønnbok på energiområdet fra 2006, la Kommisjonen frem en omfattende energi- og klimapakke 10. januar 2007. Meddelelsen fra Kommisjonen - "Energy Policy for Europe" - er en del av EUs strategiske energigjennomgang og inneholder en rekke dokumenter i en ny stor energipakke. Samtidig med denne la Kommisjonen frem en klimarapport ("Limiting Climate Change to 2 degrees – Policy options for the EU and the world for 2020 and beyond") og EUs konkurransemyndigheter har lagt frem en sektorundersøkelse om energimarkedene.

Dette er første gang Kommisjonen legger frem et dokument der energi- og klimapolitikken i så sterk grad ses i sammenheng. Kommisjonen legger opp til en strategi som skal gjøre EU mer energieffektiv, bruke renere energi og slippe ut mindre klimagasser. Meddelelsen fra Kommisjonen utgjør et viktig grunnlag for en videre politisk drøftelse av mer langsiktige visjoner for energifeltet i Europa i både Rådet under det tyske formannskapet i EU og i Parlamentet våren 2007. Meddelelsen ble behandlet i flere EU-ministerråd i første halvdel av 2007, herunder av EUs energiministere i februar og juni, og på møtet i Det europeiske Råd i mars der man blant annet samlet seg om et forslag om å redusere CO2 utslipp med 20% i forhold til 1990 utslippene innen år 2020.

Forslag til tiltak relateres til elektrisitets- og gassmarkedsliberalisering, forsyningssikkerhets- og beredskapspolitikk, kvotehandel, energieffektivitet, fornybar energi, strategisk energiteknologiplan, teknologier for karbonfangst og deponering, kjernekraft, internasjonale spørsmål, samt et overvåkings- og observasjonssystem. Vi ser for oss et nært samarbeid med EU bl.a. innenfor karbonfangst og lagring.

Betydning *for Norge:* Tiltakene i energipakken forutsetter politiske vedtak i EU før de settes i verk. For Norge vil energipakken være viktig, siden lovforslag som kommer kan være

relevante for EØS-samarbeidet. "Energipakken" kan innebære at vi får flere nye direktiver, initiativer og programmer til behandling i EØS både innen det indre energimarked, fornybar energi, energieffektivisering og energiteknologi. Norge er en del av det indre energimarked og en stor leverandør av energi til Europa. Det vil derfor være viktig å følge debatten i EUs institusjoner og i viktige medlemsland.

Norsk posisjon: Norge vil være en konstruktiv deltaker i debatten om energispørsmål. Utviklingen av petroleumsressursene på norsk kontinentalsokkel, herunder i Barentshavet, vil være av betydning for EUs fremtidige energiforsyning. Det vises for øvrig til Norges kommentarer fremsendt Kommisjonen i forbindelse med høringen av EUs Grønnbok på energiområdet i 2006.

Oppfølging overfor EU: Norge har en fortløpende oppfølging overfor EU gjennom EØS-fora og gjennom en bilateral energidialog med Kommisjonen.

Hovedansvarlig departement: Olje- og energidepartementet.

Utvikling av det indre el- og gassmarkedet

El- og gassmarkedsdirektivene ble vedtatt i EU i 2003. Direktivene innebærer at markedet for ikke-husholdningskunder skulle åpnes fullt ut fra 1. juli 2004 og markedet for husholdningskunder fra 1. juli 2007. Det er imidlertid en utbredt oppfatning i EU at man foreløpig ikke har oppnådd et velfungerende liberalisert marked. Kommisjonen ved DG TREN følger gjennomføringen og utviklingen i de enkelte medlemsland. Kommisjonen ved DG Konkurranse la frem en sektorundersøkelse av el- og gassektoren 10. januar 2007. I energi- og klimapakken, som Kommisjonen la frem samme dag, gir Kommisjonen seg selv inntil tre år på å få et velfungerende indre energimarked på plass. Kommisjonen skal gjennomføre kost-/nytteanalyser av de alternative forslagene som er fremmet for å få markedet til å fungere bedre. Deretter tar Kommisjonen sikte på å fremme konkrete lovforslag i løpet av 2007. Når det gjelder el-markedet, har ESA gjennomført en parallell undersøkelse i Norge (presentert 10. januar 2007).

Betydning for Norge: Lovforslag innenfor el- og gassmarkedet vil i hovedsak være relevante for EØS-samarbeidet. Som stor produsent og leverandør av gass til Europa, har Norge stor interesse av et velfungerende gassmarked.

Norsk posisjon: Fra norsk side er man positiv til Kommisjonens arbeid for å utvikle et velfungerende indre el- og gassmarked. Dette er ikke minst viktig for å sikre et fortsatt velfungerende nordeuropeisk og nordisk elektrisitetsmarked. En viktig del av arbeidet blir å bidra til et hensiktsmessig samarbeid mellom regulatorene i EØS. Arbeidet med utvikling av gassmarkedet må imidlertid ikke føre til at man begrenser mulighetene for gassprodusentene til å inngå langsiktige gassalgsavtaler eller å avtale hensiktsmessige vilkår for fordeling av risiko (f.eks. oljeprisindeksering). Slike avtaler er et viktig virkemiddel for å utvikle ny gassproduksjon og infrastruktur.

Oppfølging overfor EU: Norge har en fortløpende oppfølging overfor EU gjennom EØS-fora og gjennom en bilateral energidialog med Kommisjonen.

Hovedansvarlig departement: Olje- og energidepartementet.

"Energy Community"

Traktaten om Energy Community trådte i kraft 1. juli 2006. Traktaten innebærer at landene i Sørøst-Europa, inkludert Vest-Balkan, forplikter seg til å gjennomføre EUs energidirektiver, herunder el- og gassmarkedsdirektivet, miljødirektiver og grunnleggende konkurranse- og statsstøtteregler. Videre legges det opp til at EU skal kanalisere bistandsmidler gjennom de institusjonene som opprettes i forbindelse med Energy Community.

Betydning for Norge: Norge er gjennom EØS-avtalen en del av det indre energimarked, og er fysisk knyttet til dette både gjennom elektrisitetsnett og gassrørledninger. Innlemmelsen av landene i Sørøst-Europa i det indre energimarked vil derfor også kunne få betydning for Norge. Opprettelsen av Energy Community vil også kunne være relevant for Norge i bistandssammenheng, ettersom en del av den norske bistanden til landene på Vest-Balkan går til energisektoren.

Norsk posisjon: Norge søkte om å bli medlem av Energy Community ved brev av 29. august 2006. Norge ble innvilget observatørstatus i Energy Community sammen med Tyrkia, Moldova og Ukraina, 17. november 2006.

Oppfølging overfor EU: Det arbeides med en løsning for norsk tiltredelse til traktaten.

Hovedansvarlig departement: Olje- og energidepartementet.

MARKEDSADGANG OG RESSURSSAMARBEID INNEN FISKERISEKTOREN

Markedsadgang innen fiskerisektoren

Fiskerinæringen er en av Norges fremste eksportnæringer. Norge produserer mellom 2 og 3 millioner tonn fisk årlig, hvorav 90 prosent går til eksport. Markedsadgang for norsk sjømat er en sentral utfordring for norsk fiskeri- og havbrukspolitikk. EU er det viktigste markedet for norsk fisk og norske sjømatprodukter. Målt i verdi går 62 prosent av all sjømat fra Norge til EU, og i 2006 lå eksporten på 22,7 milliarder kroner.

Bestemmelser for fiskerisektoren står i hovedsak utenfor EØS-avtalens virkeområde. Handel med fisk og fiskeprodukter er i henhold til art. 20 i EØS-avtalen regulert av protokoll 9 og er således ikke en direkte del av det indre marked, selv om vi gjennom protokollen på flere områder er knyttet nært opp til EUs bestemmelser på området.

Markedsadgangen for norsk laks og ørret i EU har vært preget av handelshindringer i en årrekke. Regjeringen besluttet 20. februar 2006 å bringe EUs vedtak om innføring av varige antidumpingtiltak mot import av norsk oppdrettslaks inn for tvisteløsning i WTO. Med en eventuell anke vil man senest ha en avgjørelse fra WTO den 9. november 2007.

Betydning for Norge: EU er Norges største eksportmarked for fisk og fiskeprodukter. Bedret markedsadgang og forutsigbare rammebetingelser er derfor svært viktig. EØS-avtalens protokoll 9 sikrer tollfrihet eller sterkt redusert tollbelastning for norsk fisk, med unntak av laks, ørret, sild, makrell, reker, sjøkreps og kamskjell, men protokollen forhindrer ikke at norsk eksport kan bli møtt med konkurransebegrensende virkemidler. I tillegg er det etablert bilaterale avtaler som blant annet gir Norge tollfrie importkvoter.

Norsk holdning: Fra norsk side er målet full frihandel med fisk og fiskeprodukter, samt regler som forhindrer bruk av beskyttelsestiltak.

Oppfølging overfor EU: Som følge av EUs utvidelse med Bulgaria og Romania er det fremforhandlet nye tollkvoter som må etableres. I tillegg har EU forpliktet seg til å rette opp enkelte tekniske forhold som skaper problemer for norske eksportører. Det må påses at EUs forpliktelser blir fulgt opp. Når resultatet fra WTO-saken foreligger, må dette følges opp overfor Kommisjonen og berørte EU-land.

Hovedansvarlig departement: Utenriksdepartementet i samarbeid med Fiskeri- og kystdepartementet

Samarbeid om ressursforvaltning

Fiskerisamarbeidet mellom Norge og EU er basert på den bilaterale fiskeriavtalen mellom Norge og EU av 1980 med senere brevveksling av 1992, avtalen av 1966 mellom Norge, Sverige og Danmark om fisket i Skagerrak og Kattegat (Skagerrakavtalen), samt nabolandsavtalen av 1976 mellom Norge og Sverige om svensk fiske i Norges økonomiske sone (NØS) sør for 62°N, med senere brevveksling av 1996. Partene er forpliktet til å samarbeide om forvaltning og vern av de levende ressursene i havet. Fra og med 1983 er det opprettet en balanse i partenes gjensidige fiske. På grunnlag av den bilaterale rammeavtalen, har Norge og EU fra 1978 inngått årlige kvoteavtaler om Norges og EUs fiske på fellesbestandene i Nordsjøen, norsk fiske vest av De britiske øyer og ved Grønland, samt EUs fiske i norsk økonomisk sone i Barentshavet.

I tilknytning til EØS-forhandlingene ble det ført separate forhandlinger om utvikling av det bilaterale fiskerisamarbeidet. En avtale om dette ble inngått ved brevveksling av 2. mai 1992. Avtalen innebærer et utvidet samarbeid med utgangspunkt i fiskeriavtalen av 1980.

Ut fra behovet for en forbedret forvaltning av fellesbestandene i Nordsjøen, har Norge og EU blitt enige om forvaltningsstrategier som fastlegger bestandsnivåer og tiltaksgrenser som grunnlag for fastsettelse av kvoter.

Forvaltningsplanene skal ivareta hensynet til en forsvarlig forvaltning og bidra til stabile rammebetingelser for næringen. Målet er å oppnå et høyt langtidsutbytte. Forvaltingsplanene virker således styrende på de årlige fastsettinger av kvoter.

Kontroll med uttaket av fisk står sentralt i samarbeidet mellom Norge og EU. EU og Norge har undertegnet en MOU om kontrollsamarbeid innen fiskeriene. Dette gir en ramme for hvordan Norge og EUs medlemsland skal samarbeide om felles fiskeriressurser og hvordan partene skal arbeide mot ulovlig, urapportert og uregistrert fiske. Norge har i tillegg inngått bilaterale avtaler om kontroll med de fleste relevante medlemsland, dog har det foreløpig ikke lykkes å inngå en slik kontrollavtale med Spania.

Hovedansvarlig departement: Fiskeri- og kystdepartementet